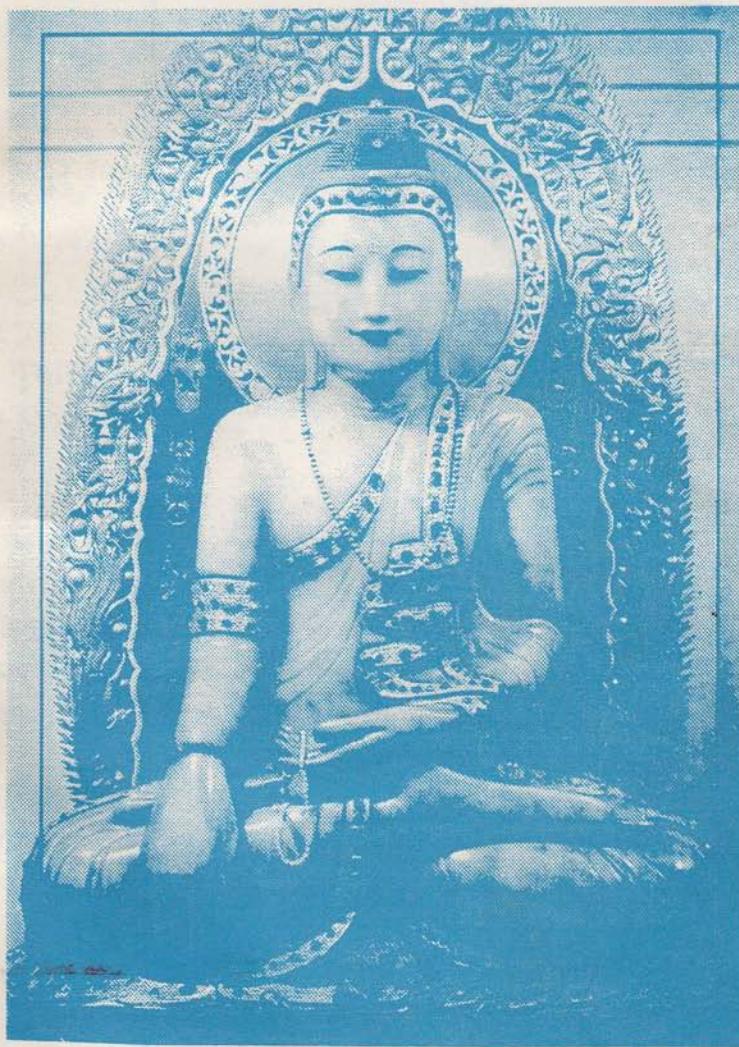

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

आपण्डु भूमि

(बैपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

संघाई जेड बुद्ध विहारमा स्थापित शाक्यमुनि बुद्ध

वर्ष २७

अंक ११-१२

ने.सं. ११२० ल्हुतिपुन्हि

वि.सं. २०५६ चैत्रपूर्णिमा

बु.सं. २५४३

इ.सं. २००० अप्रिल

आनन्दभूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

सल्लाहकार

भिक्षु कुमार काशयप
फो.नं. २७१४२०

तीर्थनारायण मानन्धर
फो.नं. २७०३८९

सम्पादक

सुवर्ण शाक्य

फो.नं. २८१४९४

पोष्टबक्स नं. १४१८

मुद्रणप्रबन्धक

अष्टमुनि गुभाजू

फो.नं. २५४९९९

व्यवस्थापक एवं प्रकाशक
भिक्षु धर्ममूर्ति

सचिव

आनन्दकुटी विहार गुठी

स्वयम्भू

फो. नं. २७१४२०

वितरण व्यवस्था सहयोगी

केदारनाथ श्रेष्ठ

फो. नं. ३११३०७

कार्यालय

आनन्दकुटी विहार

स्वयम्भू काठमाडौं

पोष्टबक्स नं. ३००७

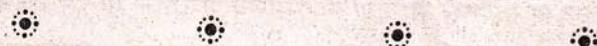
फो.नं. २७१४२०

बुद्धवचन

आकोस पदं नत्थि समणे नत्थि बाहिरे ।
पञ्चाभिरता पंजा निष्पपञ्चा तथागता ।
सङ्घारा सस्सता नत्थि बुद्धानं इञ्चितं ति ॥

जसरी आकाशमा पादचिन्ह देखिँदैन त्यसरी नै मेरो
शासनको बाहिर मार्गफल प्राप्त गरिलिने श्रमणहरू हुनेछैनन् ।
लोकमा सबै मानिस प्रपञ्चमा भुलिराखेका छन्, तथागतहरू
निष्पपञ्च भइराखेका छन् । संस्कार नित्य छैन, बुद्धहरूसँग चञ्चलता
हुनेछैन ।

बूढा भिक्षु सुभद्रको मनमा पहिलेदेखि नै गहन तीनवटा प्रश्नको
खुलदुली थियो । त्यसबेला सिद्धार्थ गौतम सानै उमेरको भनी वहाँसँग
प्रश्न सोधिएन । अहिले सिद्धार्थ बुद्धको परिनिर्वाण हुने बेलामा दौडेर
आई ती प्रश्न सोध्न आए ।

प्रश्न थिए - आकाशमा पादचिन्ह देखिन्छ ? तपाईंको शासनभन्दा
बाहिर कुनै श्रमण भन्ने रहेका छन् ? संस्कारथर्म शाश्वत भन्ने हुन्छ ?

यी तीनै प्रश्नको उत्तर बुद्धले 'छैन' भनी जवाफ दिनुभयो । यसै
कुरालाई बताई उपर्युक्त गाथा भगवान्ले बताउनुभएको हो ।

आजीवन १०००/-	वार्षिक ग्राहकशुल्क रु. ६०/-	एक प्रतिको रु. ६/-
--------------	------------------------------	--------------------

वर्ष २७ - अङ्क ११/१२ - ब.स. २५४३ - चैत्र पूर्णिमा

सर्वोच्च शिखरमा बुद्धको प्रतिमा

पृथ्वीको सर्वोच्च शिखर माउण्ट एभरेस्ट नेपाल राष्ट्रको भूभागमा पर्दछ । हिमालय आरोहण गर्ने पराक्रमीहरूले त्यस शिखरमा पुगेर पृथ्वीको सबैभन्दा माथिल्लो भागमा टेकेको गर्व गरी खुशी मनाउने गरेका छन् । त्यस्ता सर्वोच्च शिखरमा पाइला टेक्नेहरूका लागि वीरताको पदवी दिई बधाइ ज्ञापन गर्ने गरिन्छ । नेपालमा पृथ्वीको उच्च भाग रहेको नाताले यो देश विश्वमा प्रसिद्ध छ । त्यहाँ चढेपछि आफ्नो र आफ्नो देशको गौरव प्रदर्शन गर्दै राष्ट्रिय भण्डा गाडेर फहराउने गरेका छन् । यो चढाइलाई अति बहादुरीको काम र विशेषतायुक्त भएको ठान्दछन् ।

पृथ्वीको सर्वोच्च शिखरको आरोहण साँचै पनि चानचुने कुरा होइन । यसका फाइदाहरू पनि धेरै छन् । यस्ता फाइदामा मानवकल्याणका कार्यहरू निहित भएको ठानिन्छ । यसै मक्सदमा १४ वर्षीय १ किशोरले आफ्ना अरू ६ जनाको सहभागितामा त्यस चुचुरोमा पुग्ने साहस गरेका छन् । आफ्नो साहसलाई अगाडि साँदै धेरैबाट सहानुभूति र सहयोग प्राप्त गर्दै गएका छन् । उनको साहसी कदम मात्र रहर र अरूले पाएको सम्मान पाउने गौरवको आशा नभै एउटा बुद्धको प्रतिमा त्यहाँ स्थापित गर्ने अतुलनीय आकांक्षा बोकेका छन् । बुद्धको प्रतिमा भनेको मात्र एउटा मूर्ति नभै शान्तिको प्रतीकको रूपमा विश्वले मानेका महामानव भगवान् गौतम बुद्धको प्रतिमूर्ति हो । जस्तो शिखर उच्च छ उस्तै साहसी बालकको बिचार उच्च रहेको छ । मानिसले मानिसलाई दुख दिएर शान्तिको खोजीमा रहनेहरूका लागि बुद्धको प्रतिमालाई देखाई वास्तविक शान्तिको बिगुलको काम गर्ने यो मूर्तिस्थापनाको बिचारमात्र पनि महान् भएको छ । मानिसले मानिसलाई मार्ने शस्त्र अस्त्रे सृजना गरी बहादुरी र अति विज्ञ मान्ने मानवहरूको लागि यो शान्तिप्रदर्शन एक चुनौती हो । अब कोही पनि त्यस शिखरमा चढ्छ भने भगवान् बुद्धको महिमालाई संभन्ने हुन्छ । यस कार्यले विश्वहिमशिखर चढाइको महत्त्वमाथि विशिष्टता प्रदर्शन गर्दै इतिहासको एक पाना थप गरिदिएको छ ।

हर मानिसको हर काममा एक न एक उद्देश्य रहने हुन्छ भने शान्तिकामना सबैभन्दा ठूलो कामना हो । एकलैको उन्नतिले एउटा कोठा पनि शान्तिको धलो हुन सक्दैन । धेरैको समुन्नतिले नै व्यक्ति व्यक्तिको लागि शान्ति प्राप्त हुने हुन्छ । आज विश्वको शिखरमा शान्तिका प्रतीक बुद्धको मूर्तिले धेरैको हृदयमा शान्ति स्थापित हुनेछ भन्ने आशा लिनु स्वाभाविक हो । आरोहीदलको उच्चाभिलाषा पूरा होओस् भन्ने कामना गरिन्छ साथै यस्ता मात्र आदर्शको कुरा नभई प्रत्यक्ष प्रयासकै कार्यलाई सघाउन तन, मन, धनले सबैले अग्रसर भइदिनु शान्तिको सार्थकतालाई बढावा दिनु हुनेछ । आशा लिनु स्वाभाविक हो, यस्तो विशेषकार्यमा सबैको सहयोग पुग्नेछ ।

(वर्ष २७ को यस अंकभन्दा पहिलेको अंकबाट क्रमशः)

(नेपालीभाषा)

त्रिमेकी देण्ठहरूसित द्वन्द्वसम्बन्ध

(पुराणहरूमा बुद्धलाई अवतार बताइएको सम्बन्धमा केही उद्धरण)

- आचार्य सत्यनारायण गोयन्का

हिन्दूधर्मग्रन्थ कहलिएका पुराणहरूमा बुद्धलाई असुर (राक्षस) भनिएको छ । भविष्य- पुराणमा बताइएको छ -

बलिना प्रेषितो भूमौ, माया प्राप्तो महासुरः ।
शाक्यसिंह गुरुर्गेयो, बहुमाया प्रवर्तकः ॥३०॥
स नाम्ना गौतमाचार्यो, दैत्यपक्षविवर्धकः ।
सर्व तीर्थेषु तेनैव, यंत्राणि स्थापितानि वै ॥३१॥
तेषामधोगता तु, बौद्धाश्च संसमन्ततः ।
शिखासूत्रविहीनाश्च, बभूवूर्वर्णसंकरा: ॥३२॥
दशकोट्य स्मृता आर्या, बभूवूर्वर्णमार्गिणः ॥३३॥
— (भविष्यपुराण, प्रतिसर्ग पर्व ४, अं. २०)
भावार्थ - बलिले पृथ्वीमा एकजना खूबै मायाप्रवर्तक महान् असुरलाई पठाए जो शाक्यसिंह नामले विख्यात भए, उनलाई गौतम आचार्य पनि भनिन्थ्यो । तिनी दैत्यहरूको पक्ष बढाउने खालका थिए । तिनले सबै तीर्थहरूमा आफ्नो संस्था स्थापित गरे । जुन मानिसहरू तिनको मतानुयायी बौद्ध बने तिनीहरू शिखा र जनैबाट हीन एवं नीच गति प्राप्त गरी वर्णसंकर भए । दश करोड आर्य बौद्ध मार्गका अनुगामी भइहाले । बाल्मीकि रामायणमा भनिएको छ -

यथा हि चोरः स तथा हि बुद्ध
स्तथागतं नास्तिकमत्र विद्धि ।
तस्माद्विद्यः शक्यतमः प्रजानां
स नास्तिकेनाभिमुखा बुधः स्यात् ।

(बाल्मीकि रामायण, गीताप्रेस गोरखपुर, अयोध्याकांड, सर्ग १०९, २ श्लोक ३४)

- जसरी चोर (डाकू) दंडनीय हुन्छन्, उसै गरी (वेदविरोधी) बुद्ध (बौद्धमतावलंबी) पनि दंडनीय छन् । तथागत (नास्तिकविशेष) अनि नास्तिक (चार्वाक) लाई पनि यहाँ यसै कोटिमा संभन्नु-पर्छ । यसकारण प्रजाप्रति अनुग्रह राख्नका लागि राजाद्वारा जुन नास्तिकलाई दंड दिन सकिन्छ, त्यसलाई त चोरलाई समान दड दिइयोस् नै, तर जो वशमा छैन र बाहिर छ, त्यो नास्तिकप्रति विद्वान् ब्राह्मण कहिले पनि उन्मुख नहुन्, त्योसित वार्तालाप नगर्नु ।

कल्किमहापुराणमा भनिएको छ -
(केही उद्धरण)

द्वितीयांश, षष्ठोऽध्यायः

विष्णुका अवतार कल्कि जुन नगरमाथि आकमण गर्छन्, त्यो कीकटपुरका बारेमा भनिएको छ -
बुद्धालयं सुविपुलं वेदधर्मबहिष्कृतम् ।४१॥
- यो अत्यंत विस्तृत नगर हो, बौद्धहरूको प्रधान आलय हो । यस देशमा वैदिक धर्म बहिष्कृत छ ।

श्रुत्वा जिनो निजगणैः कल्केरागमनं क्रुधा ।
अक्षौहिणीभ्यां सहितः संबभूव पुराद्बहिः ॥४४॥
— जिन (बुद्धको एउटा नाम) ले जब कल्कि आफ्ना गणको साथ युद्ध गर्न आइरहेको छ भनी

सुने, तब उनी दई अक्षौहिणी सेनासहित नगर
देखि बाहिर निस्के ।

द्वितीयांशः, सप्तमोध्यायः

बुद्धभूमिमा कल्कि बौद्धहरूलाई हाँक दिँदै भन्छ
रे बौद्धा ! मा पलायध्वं निवर्तध्वं रणाङ्गणे । ... ॥३॥

- रे बौद्धगण ! तिमीहरू रणभूमिबाट नभाग्नू
फर्क, युद्ध गर ।

घोर युद्धमा जिन मारिए । तब,

जिनं निपतितं दृष्ट्वा बौद्धा हाहेति चुकुशः ।

कल्के: सेनागणा विप्रा जहृषुर्निहतारयः ॥२७॥

-जिनलाई धराशायी भएको देखेर बौद्धहरूका
सेना हाहाकार गर्न थाले । हे ब्राह्मणहरू ! शत्रु
मारिएपछि कल्किका सेनाहरूको हर्षको सीमा
रहेन ।

तत्पश्चात्,

स तु शुद्धोदनस्तेन युयुथे भीमविक्रमः ... ॥३१॥

- भीमविक्रम शुद्धोदनले पनि त्योसित युद्ध
गर्न थाले । उसलाई सघाउन महामाया पनि
आइन् ।

तर यी दुवैको पनि विनष्ट भएर गएपछि,
निरीक्ष कल्कि ते बौद्धास्त्रीसुधर्मनिन्दकाः ॥५०॥

.. धर्मको निंदा गर्न बौद्धहरू भयले व्याकुल भए ।

तृतीयांशः, प्रथमोध्यायः

दत्त्वा मोक्षं म्लेच्छबौद्धप्रियाणां

कृत्वा युद्धं भैरवं भीमकर्म्म

हत्त्वा बौद्धान् म्लेच्छसंघांश्च कल्कि

स्तेषां ज्योतिः स्थानमापूर्य रेजे ॥४३॥

- यसप्रकार भयंकर कर्म गर्ने कल्किज्यूले
भयंकर गरिकन बौद्धहरूका र म्लेच्छहरूका संघको
नाश गरे । फेरि उनीहरूका स्त्रीहरूलाई मुक्ति
पद दिई मृतक भएका यी म्लेच्छ र बौद्धहरूलाई
ज्योतिर्मय स्थानमा पठाएर तिनी शोभायमान हुन
थाले ।

ये शृण्वन्ति वदन्ति बौद्धनिधनं म्लेच्छक्षयं सादरात्
लोकाः शोकहरं सदा शुभकरं भक्तिप्रदं माधवे ।
तेषामेव पुनर्न जन्ममरणं सर्वार्थसम्पत्करं,
मायामोहविनाशनं प्रतिदिनं संसारापच्छिदम् ॥४४॥

- म्लेच्छहरूको यो क्षय अनि बौद्धहरूको नाश
जसजसले आदरपूर्वक भन्ने र सुन्ने गर्द्धन,
उनीहरूका समस्त शोक दूर हुनेछ । उनीहरू
सदा कल्याणभाजन हुनेछन् । माधवप्रति उनीहरूमा
भक्ति उत्पन्न हुनेछ । यसले गर्दा उनीहरूको
फेरि न जन्म हुनेछन्, न मृत्यु हुनेछन् । यस
वृत्तान्तको श्रवण गरेमा समस्त सम्पत्ति प्राप्त
हुन्छ, माया मोह पन्छिएर जान्छ र फेरि संसार
को ताप सहन पर्दैन ।

तृतीयांशः एकविंशोध्यायः

ये भक्त्यात्र पुराणसारममलं श्रीविष्णुभावाप्लुतं,
शृण्वन्तीह वदन्ति साधुसदृशी क्षेत्रे सुतीर्थाश्रमे ।
दत्त्वा गां तुरगं गजं गजवरं स्वर्ण द्विजायादरात् ।
वस्त्रालझरणे प्रपूज्य विधिवन्मुक्तास्तु एवोत्तमाः ॥३॥

ती मानिसहरू जसले साधुसमाजमा, पुण्यक्षेत्रमा,
पुण्यतीर्थमा र महर्षि आदिको आश्रममा वस्त्राभूषण
आदिद्वारा ब्राह्मणहरूको पूजा गरी आदरसहित
गो, अश्व, हात्ती, सुवर्ण आदि (उनीहरूलाई)
दिएर भक्तिसहित विष्णु भावपूर्ण, सबै पुराणको
सार यो शुद्ध कल्किपुराणको कीर्तन अथवा श्रवण
गर्लान् ती श्रेष्ठ मानिसहरूको मुक्ति निश्चित छ,
यसमा सन्देह छैन ।

यस्ता फलश्रुतिहरूका कारण यी मनगढन्त
पौराणिक कथाहरूको देशमा प्रबल प्रचार भए
होलान् अनि बुद्ध र उनका शिक्षाको घोर अवमूल्यन
भयो होला ।

गौतम नन्द

- चन्द्रकाजी शाक्य
यतावहाल, लगन

पहिलो अंक (पहिलो दृश्य)

(कपिलवस्तुको सीमादेखि लगाइएको वन,
दिनको तेस्रो पहर)

(शिकारीको वेशभूषा तथा शिकारको सर
सामान, कवच आदिले सजिएर नंद र सुंदरिका
वार्तालाप गर्दै प्रवेश गर्दछन्)

नंद - कहिलेकाहीं संयोगवश कुनै विचित्र
स्थानमा विभिन्न स्थितिमा व्यक्तिहरू
एक-अर्काको साथ रहन्छन् । आज
पनि यस्तै भयो । अचानक निर्जन
वनमा तपाईंको र मेरो यस्तै भेट
भयो । यदि तपाईंलाई कुनै आपत्ति
नभए कृपया मलाई एउटा कुरा जान्ने
अवसर दिनुहोस् ।

सुंदरिका - के ?

नंद - तपाईंको शुभ-नाम के हो ?

सुंदरिका - नाउँ भन्नमा कसैलाई के आपत्ति हुन
सक्छ ? मेरो नाम सुंदरिका हो ।

नंद - सुंदरिका ! राजकुमारी सुंदरिका !

सुंदरिका - के मनुष्य हुनु पर्याप्त छैन ? के
राजकुमारी हुनुको कुनै विशेष महत्त्व
छ ?

नंद - क्षमा गर्नुस् ! पूरा परिचयको लागि
मेरो मुखबाट 'राजकुमारी' निस्क्यो ।

सुंदरिका - तपाईंले त मेरो पूरा परिचय
पाउनुभयो तर, मलाई त अहिलेसम्म
तपाईंको अधुरो परिचयसम्म पनि
मिलेको छैन । के तपाईंलाई आफ्नो

पहिलो अंक (पहिलो दृश्य)

शुभ-नाम बताउनमा कुनै आपत्ति छ ?

नंद - छैन ! मलाई आपत्ति किन हुन्छ ?
मेरो नाम नंद हो ।

सुंदरिका - नंद ! महाराज शुद्धोदनको पुत्र,
राजकुमार नंद !

नंद - के मनुष्य हुनु पर्याप्त छैन ? के
महाराज शुद्धोदनको पुत्र, राजकुमार
हुनुको कुनै विशेष महत्त्व छ ?

सुंदरिका - क्षमा गर्नुस् ! मबाट पनि त्यही भूल
भयो । पूरा परिचयको लागि मेरो
मुखबाट यी शब्दहरू निस्के ।

नंद - तर, पूरा परिचय त अहिले पनि
धेरै टाढा नै छ । मनुष्यको पूरा
जीवनमा पनि कसैलाई उसको पूरा
परिचय पाइँदैन ।

सुंदरिका - हामीहरू, धेरै हिँडिसक्यौं । अब त
तपाईं थाक्नुभयो होला ।

नंद - म थाकेको छैन, तर यसमा कुनै
शंका छैन कि हामी धेरै हिँडिसक्यौं ।
केही समय रोक्नमा कुनै हानि छैन ।
विश्रामको लागि यो स्थान खराब
पनि त छैन ।

सुंदरिका - खराब किन होला ! मलाई त यो
ठाउँ राम्रै लागिरहेछ । (दुबै बसेर
कुराकानी गर्न थाल्दछन्)

नंद - म जब शिकारको लागि यस बनमा
आएं, तब मलाई यो कल्पना नै थिएन

कि तपाईं जस्ती कुनै राजकुमारी
पनि शिकारको लागि यसै बनमा
आउनुभएको होला ।

सुंदरिका - शिकार खेल्ने त राजकुमारहरूको मात्र
अधिकार हो, होइन त ? कुनै
राजकुमारी शिकार खेल बनमा आउने
धृष्टता गर्न नै कसरी सबछ र !

नंद - क्षमा गर्नुस् ! मेरो आशय यो थिएन
कि कुमारहरू र कुमारीहरूका
अधिकारमा अन्तर् हुनुपर्दछ । म त
आफ्नो एक स्वाभविक आश्चर्य प्रकट
गरिरहेको थिए । त्यसमाथि पनि अरू
एक आश्चर्य मलाई भयो ।

सुंदरिका - त्यो के ?

नंद - मैले तपाईंको अद्भुत साहस, शक्ति
तथा वीरताको परिचय पाएँ । पहिलो
वाणीले सिंहलाई मारेर गिराएको
तपाईंको काम थियो । तपाईं जस्ती
वीरांगनाहरू यो पूरा आर्यावर्तको लागि
नै वास्तवमा गौरवस्वरूप हुन
सक्छ ।

सुंदरिका - यत्रो ठूलो असत्य - कथन तपाईंलाई
शोभा दिँदैन । मेरो वाण लाग्नुभन्दा
पहिले नै तपाईंको खड्गले त्यस
सिंहलाई दुई टुका पारिसकेको
थियो । मलाई आश्चर्य लागेको छ
कि तपाईंको खड्गको पहिलो
प्रहारैले सिंहलाई कसरी मार्न
सक्यो ! यत्रो साहस, यत्रो शक्ति
तथा यत्रो वीरता त मैले यसभन्दा
पहिले कुनै पुरुषमा देखेकी थिइन ।

नंद - यस प्रश्नमा विवाद गर्नुको बदला
हामीलाई सम्झौताको मार्ग अपनाउनु

पर्दछ । सुन्नुस्, मैले सम्झौताको
उपाय सोचिसकें ।

सुंदरिका - के ?

नंद - हामी दुबैको एकैमत भई यो स्वीकार
गरी लिनुपर्दछ कि हामी एकअर्काको
यस बनमा हुने कुनै कल्पना थिएन ।
अचानक सिंह मेरो सामू आयो ।
शिकार खेल्दाखेल्दै मेरो ठोकाका साङ्गा
वाणहरू त्यसको पहिले नै समाप्त भै
सकेका थिए । यसैले, मलाई सिंहमाथि
आफ्नो खड्गले प्रहार गर्नुपन्यो । उता,
तपाईं सिंहलाई लखेट्दै आइ-
रहनुभएको थियो । मेरो खड्गको
साथै तपाईंको वाण पनि सिंहको
शरीरलाई एकतिर छिचोल्दै अकों तिर
बाट निस्कियो ।

सुंदरिका - तर, सिंह त तपाईंको खड्गको प्रहार
बाटै मन्यो नि ।

नंद - होइन, दुबैको सम्मिलित प्रहार एक
साथ भएरै मन्यो ।

सुंदरिका - यो त तपाईं खालि सम्झौताको लागि
भनिरहनुभएको छ ।

नंद - जीवन र संसारमा सद्भावनापूर्ण
सम्झौताको धेरै ठूलो महत्त्व छ,
जसलाई यस जगत्तमा जीवन भए
एकलै रहनु छ, उही सम्झौताको
सत्तालाई अस्वीकार गर्न सक्छ ।

सुंदरिका - मलाई यहाँ रहँदारहँदै यो विचारले
दुखी तुल्याइरहेछ कि आजको यो
शिकारमा मेरी सखी माधविका मबाट
छुट्टिएकी छिन् ।

नंद - म पनि खिन्न छुं कि मेरो मित्र देवदन्त
आजको शिकारमा मबाट अलग

भएको छ, तर चिन्ता गर्दैमा कुनै लाभ छैन । केही समय यहीं रहनु-पर्दछ । संभव छ, दिन ढल्नुभन्दा अगावै दुबैजना हामीलाई खोज्दै खोज्दै यहीं आइपुग्नेछन् कि ? लौ अब प्रसंग बदलौं, यो त भन्नुस् शिकार खेलमा तपाईंको रुचि कसरी भयो ?

सुंदरिका - मेरो पिताजी शिकार नखेली एक दिन पनि बस्न सक्नुहुन्थ्यो । वहाँको ममाथि पनि बढी स्नेह थियो । जब जब वहाँ शिकारको लागि निस्कनु-हुन्थ्यो, तब तब म वहाँको पछि पछि जान जिदी गर्दथे । विवश भई वहाँले मलाई शिकारको अभ्यास गराउनुभयो र हरबार वहाँले मलाई आफूसाथ शिकार खेलको लागि लाने गर्नु-भयो ।

नंद - तर, आज त तपाईंको पिताजी तपाईंको साथ आउनुभएन ।

सुंदरिका - धेरै दिनअधिदेखि वहाँले शिकार नखेल्ने ब्रत लिइसक्नुभयो ।

नंद - किन ?

सुंदरिका - तथागत गौतम बुद्धको अहिंसाका प्रवचनहरूले वहाँमाथि गहिरो प्रभाव पाय्यो ।

नंद - तथागतको महिमा यस्तै छ । वहाँको सम्पर्कमा जोसुकै आएतापनि वहाँको अनुयायी बनिहाल्छ । तपाईंको पिताजी पनि मेरो पिताजीकै मार्गमा आउनुभएको छ ।

सुंदरिका - किन ? के महाराज शुद्धोदनले पनि शिकार खेल्ने परित्याग गरिदिनुभएको छ ?

नंद

- हो, धेरै दिनदेखि । वहाँ त मलाई पनि रोक्न चाहनुहुन्थ्यो । तर, मैले वहाँसित क्षमा प्रार्थना गरेको हूँ । म त शिकार खेल नगर्ई बस्न सकिदैन ।

सुंदरिका - मेरो पनि यस्तै दशा छ । पिताजीले मलाई स्पष्ट शब्दमा भनिसक्नुभयो कि मैले शिकार खेल बन्द गर्नु-पच्यो । धेरै प्रार्थना गरेपछि मात्र यस प्रतिबन्धको साथै अनुमति दिनुभयो कि म धेरै नै थोरै संख्यामा पशुहरूको संहार गरूँ र त्यो पनि केवल हिंसक पशुहरूको मात्र ।

- हामी दुबैको एकै जस्तो स्थिति छ । मलाई पनि यही प्रतिबन्ध लगाइ दिएको छ । यसको फल यो भयो कि शाकाहारी बन्नुपरेको छ । बनमा शिकारको लागि आउँदा मुख्यतया प्रकृतिको वरदानस्वरूप वन्य फलहरूमाथि नै निर्भररहनु राम्रो लाग्दछ । आज पनि मेरो साथ खालि केही फलहरूमात्र छन् । शिकारमा परिश्रमको कारण भोक बढी लाग्दछ । समय पनि धेरै बितिसकेको छ । तपाईं यदि अनुमति दिनुहुन्छ भने केही फल तपाईंलाई पनि अर्पित गरूँ ।

सुंदरिका - अब त मेरो थकाइ मरिसक्यो र म जान चाहन्छु । घरमा पुगेरै भोजन गरुला ।

- के आफ्ना सहेलीको प्रतीक्षा गर्नु हुन ? हेर्नुस्, वनको शिकारी साथी कठिन समय र कठिन स्थानको साथी हुन्छ, उसित यति बढी संकोच गर्नु

उचिंत हुैदैन । तपाईंले मेरो यो तुच्छ
भेट स्वीकार गर्नैपर्द्ध ।

(नंद आफ्नो शिकारीको वस्त्रबाट केही फल
निकाली सुंदरिकाको सामुन्ने राखिदिन्छ ।
सुंदरिका लजाई त्यसबाट एउटा फल लिन्छन् ।)
सुंदरिका - तपाईं खानुस् न ! के बढी परिश्रम
मैले मात्र गरें र, तपाईंले गर्नुभएन ?
के बढी समय मेरो लागि भयो र,
तपाईंको लागि भएन ?

(नंद एउटा फल लिई खान थाल्दछ । सुंदरिका
पनि एउटा फल खान्छन् ।)

नंद - बन-भोजन इन्द्रपुरीको पक्वान्नभन्दा
पनि मीठो हुन्छ र जब दुई व्यक्ति
मिलेर बन-भोजन गर्दछन्, तब त
त्यसको मधुरता दोब्बर बढी हुन्छ ।

सुंदरिका - यदि हामी दुबैका छुट्टिएका साथीहरू
मिले भने त यो मधुरता चौबर
हुन्छ । मेरो सम्मतिमा, जीवनआधारको
लागि एउटा एउटा फल खाएपनि
पर्याप्त होला । बाकी फल तिनीहरूको
प्रतीक्षामा राखिदिनु उचित होला ।

नंद - म पनि यसविषयमा तपाईंसित
सहमत छु । (एकछिन रोकेर) क्षमा
गर्नुस्, मलाई आफ्नो विषयमा पनि
तपाईंसित एउटा कुरा भन्नु छ ।
बडो संकोच भइरहेछ भन्नलाई,
तर यदि तपाईं अनुमति दिनुहुन्छ
भने म यस समय तपाईंलाई त्यो
कुरा भन्न चाहन्छ, जसमा मेरो जीवन
निर्भर छ । त्यो एउटा यस्तो कुरो हो
कि यदि जीवनमा कहिले भन्नैपर्द्ध

भने, त्यसको लागि आज यो अवसर
भन्दा उपयुक्त अवसर कहिल्यै मिलै
सक्तैन ।

सुंदरिका - त्यस्तो के कुरो ? भन्नुस् ! संकोच
मान्नु के आवशकता छ ।

नंद - संकोच त लाग्छ नै । धेरै संकोच
भइरहेछ । यस्तो विषयमा संकोच
लाग्नु स्वाभाविक हो, तर त्यो कुरा
भन्नु पनि अति आवश्यक छ । कुरो
यो हो कि मैले आफ्नो पिताजीबाट
सुनेको थिएं कि तपाईंको पिताजी
तपाईं जस्तो नारीरत्नको योग्य म
जस्तो क्षुद्रलाई सम्भी, मलाई जीवनको
त्यो महान् सौभाग्य दिन चाहनुहुन्छ ।

सुंदरिका - मैले पनि आफ्नो पिताजीबाट सुनेकी
थिएं तपाईंको पिताजी मलाई
तपाईंको

नंद - विवाहको सम्बन्धमा दुबै तर्फका
गुरुजनहरूका सन्देश त एक अर्कातक
त पहिले नै पुगिसकेका छन् । आज
मलाई पनि अनायास यो सौभाग्य
मिलेको छ कि म स्वयंले पनि
तपाईंसम्म आफ्नो अनुरोध पुन्याउन
सकें ।

(कमशः)

प्रज्ञा नभएका लाई शास्त्रले
काम दिँदैन जसरी दुबै आँखा
नदेखेकाका लागि ऐनाले
काम दिँदैन ।

- एक उक्ति

भगवान् बुद्ध

- शिवकुमार प्रधान
बागलुड

बुद्ध कपिलवस्तुका शाक्यवंशीय राजकुमार तथा महाराज शुद्धोदनका सुपुत्र थिए। सांसारिक प्रापञ्चक विषयबाट विरक्तिएर, सारा वैभव र विलास त्यागेर उनले तपोवनको आश्रय लिए। त्यहाँ उनले तपस्या र कठोर साधना गरी तपोमय जीवन विताउन लागे। कालान्तरमा बोधिवृक्षमुनि अव्याहत ब्रह्मज्योतिबाट ब्रह्मच्युत भएर उनले बुद्धत्व प्राप्ति गरे अनि बुद्ध बने। बुद्धको अर्थ नित्य, सत्य, ज्योतिर्मय र मुक्त हो। पछि उनले सारनाथ आएर लोक - कल्याणको निमित्त धर्मचक्र प्रवर्तन गरे।

अनेक युगयात्रापछि एक रमणीय युगमा विश्वमा बुद्धका समकालीन उपदेशहरू अवतरण भएका थिए, जस्तै चीनमा लाओत्से र कन्फ्यूशियसको, यूनानमा पर्मेनाइडिज र जरथुस्त्रको, इस्राइलमा नवीहरूको, भारतमा महावीरको तथा नेपालमा बुद्धको। ती उपदेशकहरूले विश्वमा आध्यात्मिक जागृति र बौद्धिक हलचल पैदा गरे अनि परंपरागत ज्ञान विकास गरेर नवीन दृष्टिकोण प्रस्तुत गरे। तिनीहरूमा बुद्ध सर्वोपरि थिए किनभने उनी बुद्धधर्मका निर्माता, एक विश्वसमाजका आदर्श प्रवक्ता, तथा मानवका मार्गद्रष्टा थिए। उनले विश्वमा सर्वप्रथम धर्मप्रचारको प्रथा चलाए।

त्यस बेला नेपालमा र भारतमा हिंसा चरम चूलीमा थियो, 'जीवो जीवस्य जीवनम्' जीव जीवमा जीवित रहन्छ भन्ने भावना सर्वत्र

प्रबल थियो। नरनारीको कुहिराको काग भै पानीविनाको माछा भै अलपत्र परेका सर्वत्र जातिवाद, कृपावाद र हठधर्मीको हालीमोली थियो। आध्यात्मिक अवस्था प्रतिबिम्बित हुन्थ्यो।

यस किसिमको रात्रीमा बुद्ध दिव्य प्रकाशमय प्रदीप बने। उनले जनसमूहमा, उठ, बिउँझ, उपदेश श्रवण गर भन्नेतिर लागे। असंख्य नारीहरू जुर्मुराउन लागे। तन्नाबाट व्यूँझे अनि ठूलो उल्लास गरे। उनले धर्मको काँचुली फेरे। नवीन आलोकले आलोकित, नवीन अलंकारले अलंकृत गरे। जनता अंधविश्वासरूपी क्रूर बन्धनबाट मुक्त भए, बुद्धधर्मको न्यानो रापमा सुखको सास फेरे। उनले सबैलाई बुद्धधर्मले दीक्षित गरे।

बुद्ध दयावन, प्रजावान, विनरी, सुशील र विवेकी थिए। उनमा कोङ्लता, उदारता, सौजन्यता, सौहार्दता, महानुभावता तथा उज्ज्वलताको भाव जीवन्ति थियो। कल्पवृक्ष, चिन्तामणि, अमृतार्णव, शारदीय चन्द्रमा भै उनी सबैका पूज्य र आप्त थिए। उनले आर्यधर्मलाई आत्मसात् गरे, समृद्ध र सार्वभौम बनाए। उनका आदर्शमय जीवन र पवित्रतम उपदेशले नेपालमात्र किन, सम्पूर्ण आर्यदेशहरू उपकृत र धन्य भए। यो उनको युग युगसम्म जीवन्ति अविस्मरणीय देन हो। असंख्य नर-नारीहरूले आशा र सन्तोषले एकनास उनलाई हेरिरहे। बुद्धधर्म सर्वाधिक चर्चा र चासोको विषय बन्यो।

बुद्धधर्ममा नयाँ श्रद्धा, नयाँ विश्वास, नयाँ आस्था मौलाउँदै आयो । भिक्षुहरूको संख्या प्रतिदिन दुगुनाबाट चौगुना बढ्यो । बुद्धधर्म रूपान्तकारी अनुभव बन्यो, एक प्रबुद्ध जीवनको प्रतीक थियो । बुद्धको अमृतमय सरल, सरस उपदेशले जनमानसमा अमिट छाप पन्यो । यो धर्म उदार, विवेकशील, विशाल र आकर्षक थियो । पंचशील र अष्टाङ्ग मार्गहरू नर - नारीहरूले अनुसरण गरे, औथि रुचाए । जनजनको जीवन उन्नयन बन्यो, धार्मिक चेतना र भावनाले भरियो । यसरी बुद्धधर्म एक लोकप्रिय सार्वभौम धर्म बन्यो, बुद्धका अमर वाणीहरूलाई घरघर मुग्धकण्ठले गुणगान र तारिफ गर्न लागे । सबै यस धर्मको अनिवचनीय अनुभवले भाव विभोर भए । एक अन्धकार युगका इतिहास अन्त भयो ।

बुद्धधर्मको निर्माणात्मक वर्ष आर्य धार्मिक वातावरणमा व्यक्तीत भयो । यसका आधारभूत मान्यताहरू साहसिकधर्मसँग मिल्दा जुल्दा छन् । व्यक्तिगत निर्वाण बुद्धधर्मको प्रारम्भिक बिन्दु हो जुन प्राज्ञमा, प्रबोधमा आधारित छ । यो नै आध्यात्मिक सिद्धिको मार्ग, पारमार्थिक मिलन केन्द्र हो । बुद्धको उपदेश नै यस धर्मको मूल स्रोत हो । बुद्धधर्ममा निर्वाण अनिवचनीय छ ।

बुद्धले आफ्नो उपदेशमा आध्यात्मिक भावना, धार्मिक चेतना, आत्माको अभिव्यक्ति र आचार प्रणाली नूतन, सजीव र आकर्षक शब्दावलीमा व्यक्त गरे । श्रद्धावान् भूत र वर्तमानका सत्यान्वेषी-हरू निर्वाण र शान्तिका भागी बने । बुद्धले शाश्वत ज्ञानको रहस्य यसरी वर्णन गरेका छन् “प्रज्ञाज्ञान परम ज्ञान हो । यो विश्व जन्म भरणको श्रृंखलामा आबद्ध छ । अतः ब्रह्ममय विश्वको अनुभव गर ।” बुद्ध ब्रह्मवादी थिए, ईश्वरवादी थिएनन् ।

आनन्दभूमि

बुद्धधर्मलाई अनात्मवाद र शून्यवाद भनी निन्दा गर्नु विरोधभास शब्दावलीमात्र हो र पाप पनि हो । यो धर्म जीवन्त विश्वधर्म, मानवधर्म, देवधर्म हो, समन्वय पूर्ण धर्म हो, जुनले धर्मको कोमलतामा रहस्य र मर्मको वर्णन गर्दछ । यो विश्वजनीन धर्म हो जुनले समष्टिगत विश्वको एकताको निर्माण गर्दछ । यसबाट आन्तरिक शान्ति र मानसिक स्वातंत्र्य प्राप्त हुन्छ । यसको विशेषता हो आश्चर्यजनक सार्वभौमिकता ।

एक दिन बुद्धले भने, “भिक्षु हो ! अब विश्वलाई आर्य, शुभमय, सभ्य र धर्ममय बनाओ ।” यसपछि ती भिक्षुहरू बुद्धधर्मका उज्याला उपदेशहरू लिएर देशदेशान्तरमा पुगे अनि कला कौशलका सौन्दर्य, जीवनका उच्चतम अवधारणाहरू तथा साहित्य र दर्शनका उदात्त परिपक्व पैदाइसहरूको प्रसा प्रचार गरे ।

त्यस बेला विश्वका नरनारीहरूले यस धर्मका अहिंसा र शान्ति, प्रज्ञा र करुणाका आधारभूत सिद्धान्तहरू र बुद्धका उपदेशहरू सहर्ष स्वीकारे, बुद्धका अनुयायी बने । बौद्ध धर्मले विश्वका विविध धार्मिक पृष्ठभूमिलाई प्रशिक्षित गरेको थियो । यही धर्मको जराबाट नाना धर्मले टुसा हाले किनभने यो धर्मको स्रोत यूनानी प्रतिभा उदय हुनुभन्दा अघि हिमालयको चरणबाट प्रस्फुटित भएको थियो । यसको उपयोगिता, पवित्रता, महान्-ता, निर्मलता, सरसता, उज्ज्वलता पूर्ववत् नै छ । आज पनि बुद्धको दिव्य प्रतिभाको अगाडि शान्त वातावरणमा, ध्यानमग्न हुँदा उनले आफ्नो दाहिने हात उठाएर व्रस्त मानवलाई प्रज्ञा र करुणाको अमर आशीर्वाद दिइरहेका छन् ।

बुद्ध असी वर्षको उमेरसम्म बुद्धधर्मको प्रचारमा, उपदेशमा, लोककल्याणमा लागिरहे । उनले लोकोत्तर सम्मान, प्रतिष्ठा र गरिमा

पाइरहे । यो उनको दिव्यता, योग्यता, निपुणता र दक्षताको ज्वलन्त प्रमाण हो । उनी सिद्धार्थ, गौतमबाट भगवान् बुद्ध बने । वैशाखपूर्णिमामा कुशीनगरको हिरण्यवती नदी - तटमा बुद्धको महापरिनिर्वाण भयो । उनको अन्तिम वचन थियो, “संयोगः विप्रयोगान्तः” संयोग वियोग ध्रुव सत्य छ । उनको आत्मीय ज्योति ब्रह्मको अनन्त ज्योतिमा विलय भयो । यो वैशाखपूर्णिमा बुद्धको जीवनका तीन महत्त्वपूर्ण घटनासित सम्बद्ध छ, जन्म, बोधिसत्त्वप्राप्ति र परिनिर्वाण ।

बुद्ध एक विश्वसमाजका विधाता, मानवताका पितामाता, शान्ति र अहिंसाका उपेदेष्टा तथा प्रज्ञा र करुणाका मार्गद्रष्टा हुन् । उनको उपदेश र दृष्टिकोण सार्वदेशिक, सार्वकालिक र सर्वांगिक कल्याणका प्रतीक छन् । उनको आध्यात्मिक सिद्धि मानवको आन्तरिक समृद्धि हो । उनी विश्वमा अमर छन्, प्रकाशमान छन् । उनका उपदेशहरू प्रत्येक युगमा समसामायिक छन् । प्रत्येक पिंडीको निमित्त शिरोधार्य र व्यवहार्य छन्, सदासर्वदा अनुकरणीय, आदरणीय र बन्दनीय छन् ।

बुद्धको महत्ता र गुणवत्ता प्राचीन र अर्वाचीन, पौरस्त्य र पाश्चात्य सारा विद्वान्, दार्शनिक, सन्त महन्तहरूले मुक्त कण्ठले गरेका छन् । एडविन आर्नल्डको कथन छ, “बुद्ध विश्वज्योति तथा एशियाका विवेक हुन्” । कोपेनहावरको कथन छ, “बुद्ध प्रज्ञा र करुणाका प्रतीक छन् ।” राधाकृष्णनको कथन छ, “बुद्ध एशियाको आवाज र विश्वका साकार विवेक हुन् ।” अनातोले फ्रांसको अभिमत छ, “बुद्ध त्रस्त मानवजातिका शान्ति प्रदाता हुन् ।” वार्थको भनाइ छ, “बुद्धमा सम्पूर्ण प्राणीप्रति अपार करुणा छ ।” एच. जी. वेल्सको शब्दमा, “बुद्ध ज्ञान र प्रेमले परिपूर्ण छन् ।” नेहरूको कथन छ, “बुद्धको दृष्टिकोण अनुभव-परक छ ।” युवराज शोतुकोको कथन छ, “बुद्धधर्म धर्मवृक्षका पुष्प र फल हुन् ।” स्वामी विवेकानन्दको कथन छ, “शाक्यमुनि धर्मका पूर्णताका सम्पादक, स्वाभाविक परिणिति, युक्तियुक्त विकासका प्रणेता थिए ।”

मैत्रीचित्त राख्ने व्यक्तिमा निम्न क्षमताहरू हुनु आवश्यक छ -

१. आफ्नो चर्यासंबन्धी कुरा अरूले थाहापाउला भन्ने त्रासबाट मुक्त हुन सक्नु ।
२. आफूमा सहनशक्तिको क्षमता हुनु ।
३. चित्त सदैव निर्मल एवं निर्दोष हुनु ।
४. परजनको भनाइलाई पनि सुन्न सक्ने क्षमता हुनु ।
५. आफ्नो इन्द्रिय स्वभाव शान्त बनाउनु ।
६. आफै शिक्षित भइरहनु ।
७. आसक्तरहित चित्त बनाउनु ।

- बुद्ध

बुद्धसँग प्रार्थना

-भिक्षु सुबोधानन्द

सादर वन्दना गर्दै हामी, बुद्धको शरणमा आएका छौं,
जीवन अर्पण गर्दै हामी, धर्मको शरणमा आएका छौं।
त्रिकाय भेट चढाइकन, संघको शरणमा आएका छौं,
शान्तिनिमित दुःख क्षय गरी, शुद्धचर्याको लागि आएका छौं।

हामी दुःखीको प्रार्थना यो छ, हे जगद् गुरु, धर्म संघ।
जन्म, जरा व्याधि मरणबाट मुक्ति पाउने प्रार्थना छ।
यो मारयौं हामी दीन दुःखीले शास्ता करुणामयसमक्ष,
पाउं तिम्रो महादयाले शील, समाधि र प्रज्ञा-ज्ञान।

लोभ, द्रेष र मोह इत्यादि, यही शिक्षाद्वारा चर्यागरी,
चिन्ता दिने यो पापजाललाई हटाउन सकोस् भनी।
जगत् प्राणी आमा-बाबुसिहत हित हुने कार्य गरी।
बुद्ध-धर्मभण्डा फहराई शान्तिमार्गको उपाय गरी॥

अन्ध-व्याकुल, त्रास, भय र चिन्ता इत्यादि यी सबै कुरा,
विनाश गर्ने उपाय सोची मार-कारक यो विघ्नवाधा।
हे बुद्ध भगवन् ! तिमीबाट पाएको सत्यको मार्गमा।
दुःखबाट मुक्तहोस् हामी पनिजरा व्याधि मरणमा॥

-अनु. दिव्यरत्न तुलाधर

के विश्वका मुख्य धर्महरू बुद्धधर्मको रूपान्तर हो? “सिवधर्म”

— पुरुष शाक्यवंश

गुरु नानकको सिक्खधर्म हिन्दू र बौद्धधर्मको एक मिश्रण धर्म हो। गुरु नानक रामकृष्ण, नारायण आदि हिन्दूदेवी-देवताहरूलाई स्मरण गर्नुहुन्छ तर वहाँ धर्मको आधार अधिकाँश बुद्ध धर्मपद्धतिअनुरूप छ। नानक सत्यलाई देवता र असत्यलाई दानवको रूपमा मान्नुहुन्छ। वहाँ त्यस्तै आत्मालाई विश्वास गर्नुहुन्छ पुनर्जीवनलाई विश्वास गर्नुहुन्छ तर वहाँ देवता जस्तै, मानिस जस्तै बारम्बार जन्मनेमा विश्वास गर्नुहुन्न र अवतारवादिलाई विश्वास गर्नुहुन्न। कुनै मूर्तिको पूजा गर्नु, प्रतीकको रूपमा पूजागर्नु, सत्यको रूपमा, प्रेरणाको रूपमा सम्फने वा उत्साहित गर्ने एक महान् कार्य हो, नरक साक्षात् देवता अथवा देवताबाट वरदान पाउन प्रेरित भएर पूजा गर्ने हो भनी वहाँ सम्फनुहुन्छ। यसकारण नानक मूर्तिपूजामा विश्वास गर्नुहुन्न। यस अर्थले नानक श्रमणवादी हुन्। यस हिसाबले नानक तथा सिक्खधर्म हिन्दूदेवता र आत्मालाई पूजा गर्ने भएर पनि बौद्ध संस्कारअनुरूप आचरण गर्ने एक सम्प्रदाय भएको मान्नुपर्छ।

वहाँ मूर्तिपूजामा विश्वास नराख्ने भई बौद्धहरू जस्तै जातपातमा विश्वास गर्नु-हुन्न। वहाँ हिन्दू मुसलमान, बौद्ध, क्रिश्चियन, ब्राह्मण, शूद्रमात्र नभई प्राणीमात्र एउटै सन्तानहरू हुन् केवल योनिमात्र फरक फरक भएको विश्वास गर्नु-हुन्छ। यससम्बन्धमा वहालै रचना गर्नुभएको यस गाथालाई यहाँ प्रस्तुत गर्नु बढी उपयुक्त हुनेछ।

केतिआ के बाप केतिआ के बेटे केटे गुरु चले हुए। आमै पाछै जगत न आवै किआ जाती किआ हूणि हुए। भावार्थ - डा. गिरिराजशरण अग्रवालद्वारा लेखुभएको “भारतके संत गरुनानक” किताबबाट कसको बाबु, कसका छोरा, कसको गुरु, कसको चेला भयो यस हिसाब राख्न असम्भव छ, त्यस्तै कुन कुन प्राणी भई जन्मलियो र फेरि पनि कुन कुन प्राणी भएर जन्मन्छ, त्यो हिसाब राख्न सम्भव नै छैन।

यस्तै बौद्ध भाव स.नि. निदान संयुक्तमा बुद्धले भिक्षुहरूलाई भन्नुभएको भावनालाई उल्लेख गर्नु अति उत्तम हुनेछ। जुन यसप्रकारको छ -

“भिक्षुहरू हो, संसारभित्र विचरण गर्नुपर्ने एक व्यक्तिको अस्थिपुंज यदि अविनाशी भएर रहन्छ भने वैपुल्य पर्वततुल्य ठूलो प्रमाणमा रहनेछ।”

यहाँ बुद्ध र गुरुनानकले प्राणीहरू असंख्य जन्म लिइसकेको, पछि पनि कति लिनेछ त्यसको गणना गर्नु असम्भव छ भन्ने आशय व्यक्त गरिएको पाइन्छ।

नानक ईश्वर अनीश्वरको सम्बन्धमा सत्य नै ईश्वर हो, असत्य नै दानव हो भन्नुहुन्छ किनकि रामो व्यवहार गर्दा वरिपरिको वातावरण नै शान्त र सुन्दर हुन्छ। यसको ठीक विपरीत असत्य अत्याचार र द्वेषभावको व्यवहार गर्दा सम्पूर्ण आसपासको वातावरण नै दूषित पारिदिन्छ। जुन ठाउँमा शान्त वातावरण छ त्यहाँ देवताहरूले बास गर्दैन्। सम्पूर्ण आसपासको वातावरण नै

दूषित पारिदिन्छ । जुन ठाउँमा शान्त वातावरण छ त्यहाँ देवताहरूले बास गर्दछन् । जुन ठाउँमा अशान्तिको वातावरण हुन्छ त्यहाँ देवताहरूले बास गर्नु त कताकता बास गरेका देवताहरू-समेतले छोडेर जान्छन् । यो भनाइ कति सत्य छ, कति असत्य छ यकिन साथ भन्न त सकिदैन तर जुन ठाउँमा अशान्तिको वातावरण छ त्यस ठाउँमा भलादमी शान्तिप्रिय व्यक्तिहरूले छोडेर जान्छन् । यो सत्य हो । यसमा कुनै शंका नै छैन । नानकको भनाइअनुरूप शान्तिप्रिय व्यक्तिहरूलाई नै देवता भन्ने हो भन्ने नानक हिन्दूहरूको भन्दा बढी बौद्धहरूको नजिक भएको पाइन्छ किनकि बौद्धहरू बढी शान्तिप्रिय छन् । गुरु नानक उपदेश दिनहुन्छ - भूठो नबोल्न् ठग्ने नगर्नु कसै प्राणीलाई दुःख दिने नगर्नु आदि । यो बुद्धको ठीक पञ्च शीलअनुरूप छ । यसले प्रमाणित गर्छ कि गुरु नानक आत्मालाई विश्वास गर्ने, रामकृष्ण नारायण आदि देवताहरूलाई विश्वास गर्ने भएपनि वहाँका हरेक विचारहरू बौद्धहरूको नजिक छ । आर्य ब्राह्मणहरूको विचारअनुरूप छैन बरु त्यसको विपरीत भएको पाइन्छ किनकि आर्य ब्राह्मण क्षेत्रीहरू आफूलाई कुन रूपले हेर्छ, देवताहरूलाई कुन रूपमा हेर्छ भनी देख्छ । यो हामी मोदनाथ “प्रश्रित” को देवासुर संग्राम पैरबी प्रकाशन २०४८ पृष्ठ ६,७ मा उल्लेख गरेको छ, यस श्लोकहरूबाट जान्न प्रयास गरौ -

गारो, अग्लो तथा सूरो हाम्रो जातीय गौरव हामी संसारमा सारा जातिमा श्रेष्ठ आर्य हौं । काला, नेप्टे, लुरे, फुच्चे सबैलाई जितीजिती धपाएर नयाँ ठाउँ खोस्ने हाम्रो परम्परा । लड्ने लुट्ने लखेट्ने त हाम्रो अधिकार हो । यस्तो सुन्दर पृथ्वीमा गोरो नै बाँच्नुपर्दछ । “काला” कलंक धर्तीका हूण, सारा म्हास्नुपर्दछ के पीर ? वीर छौं हामी कि मछौं युद्ध भूमिमै

आनन्दभूमि

कि जितेर लिइछाड्छौं वीरभोग्या वसुन्धरा ।

हिन्दूआर्यधर्ममा जुन गौरवलाई उल्लेख गरेको छ, जसले त्यसअनुरूप कार्य गर्छ, गौरावान्वित त्यसलाई देवता भन्छ । त्यसअनुरूप गुरु नानक देवता होइन यो प्रष्ट छ । त्यसकारण सिक्खहरू आफूलाई हिन्दूहरूको नजिक भएको आभास गरेपनि यथार्थमा हिन्दूधर्मको समीप नभई व्यावहारिक दृष्टिबाट बौद्धहरूको श्रमण अथवा सद्गुण कार्यको निकट भएको पाइन्छ ।

अर्को उदाहरण लिजां, नानक देखाउनुहुन्छ मृगहरूको नाभिमा कस्तूरी भएको, त्यो मृगलाई थाहाहुदैन, त्यस्तै मानिसमा रत्न भएको मानिस आफैलाई थाहाहुदैन, केवल त्यो रत्न पाउन सिपी अथवा रत्न रहने भाँडो खोल्नुमात्र बाकी छ । त्यो सिपीलाई अधर्मको कुहिरोले छोपेको छ । त्यो कुहिरो हो नानकको भनाइअनुसार लोभ, मोह, रिस, उपादान, र घमण्ड ।

यस्तै भाव बौद्ध सम्प्रदायको योगाचार भन्ने महायानमा यसरी उल्लेख गरेको पाइन्छ ।

“सम्पूर्ण महायानगणले मनुष्य प्राणीहरूमा बोधिज्ञान बीज धातु छ भनी विश्वास गर्छन् । त्यो बीज धातु प्राकृतिकरूपमा निर्मल शुद्ध भइरहेको धातुशक्ति भएको कारणले प्रत्येक मनुष्य एक न एक दिन बुद्धत्वमा पुग्न सक्छ ।”

अर्को गुरु नानकमा भएको बौद्ध गुण प्रस्तुत गर्न यहाँ प्रयास गरौ । नानक मूर्तिपूजामा खास विश्वास राख्दैन केवल प्रतीकरूपमा विश्वास गर्नुहुन्छ । त्योभन्दा पनि वहाँ गुरुलाई नै ईश्वरको रूप भएको देख्न चाहनुहुन्छ कारण धर्म केवल भक्तिमात्र होइन देवताले वरदान दिने मोक्ष नै हो । धर्मलाई जान्नुपर्द्ध, चिन्नुपर्द्ध । मानिस आफूलाई आफैले जस्तो संझेपनि ऊ एक जनावर नै हो, एक प्राणी नै हो । ऊ जन्मेदेखि राग द्वेष मोह आदिलाई संस्कारको रूपमा बोकेर आएकै

हुन्छ । त्यसकारण हरेक समयमा आफूभित्र रत्न भएर पनि यस्तो भए हुन्छ, त्यस्तो भए हुन्छ, यो किन भएन, त्यो किन भएन आदि सोचिरहन्छ, कल्पना गरिरहन्छ । यसबाट आजभन्दा भोलि भोलिभन्दा पर्सी गरी यो जीवन बिताउँछ, अर्को जीवन बिताउँछ । यसरी दिन दिन जीवन राग द्वेष आदिको संचय गरिआएको नै मानिसको खास सम्पत्ति हो । यो राग द्वेषको संपत्ति धर्मविरुद्ध छ । धर्मविपरीत छ । यसबाट मुक्ति पाउन राग द्वेषबाट मुक्त भएको मार्गमा लाग्नुपर्छ । त्यो कुन मार्ग हो सबैलाई थाहाहूदैन । केवल महापुरुषहरू-लाई ज्ञान हुन्छ । त्यो बाटो देखाउने महापुरुष नै गुरु हुन् । त्यस्तो गुरुले देखाएको बाटोमा मुक्ति पाउन राग द्वेषको तृष्णाबाट अलग हुने मार्गमा लाग्नुपर्छ भन्नेमा विश्वास गर्नुहुन्छ । यो गुरु नानकको भनाइ बुद्धको शिक्षाको अति नजिक छ । यसबाट थाहापाउनुपर्छ कि गुरु नानक अथवा सिक्खधर्म हिन्दूधर्म हो वा बुद्धधर्मको नजिक पर्छ ।

माथि उल्लेख भएका गुणहरूको अध्ययन गर्दा, नानको जीवनी र उपदेश शिक्षाहरूलाई मूल्याङ्कन गर्दा वहाँ भारतबासीहरूको मात्र गुरु नभई वहाँले जनु जुन भूमिमा पाइला टेक्नुभयो त्यस त्यसै भूमिका मानिसहरूले वहाँलाई गुरु स्वीकारेको पाइन्छ, चेलो बन्न इच्छा गरेको भेटिन्छ । यो त्यसको मुख्यकारण हो कि वहाँ ईश्वरवादी र भक्तवादीभन्दा पनि बढी सदाचारी हुनुहुन्छ, कार्यमा विश्वास गर्नुहुन्छ, सबैलाई एक समानको आदर्श विचार राख्ने व्यक्तिमात्र नभई कार्यले पनि गर्ने यथार्थवादी हुनुहुन्छ । वहाँ ऊचनीच छुवाछूट, गरिब धनी आदिलाई पर्वाह नराखी जहाँ जहाँ गयो त्यहाँ त्यहाँ एक रूपको भान्छा दिनुहुन्छ । आफू पनि एकै लाइनमा बसेर भात खानुहुन्छ । यसको अलावा वहाँको हृदय कोमल तथा विशाल ज्ञानन्दभूमि

छ । वहाँले सम्बत् १५५६ देखि १५८१ सम्म करिब २५ वर्षसम्म भारतभूमिको चारै दिशा र देशबाहिर रोम, बगदाद, इरान, गांधार, र काबुलसम्म देशभ्रमण गर्नुभयो र आफ्ना शिष्यहरू बटुल्नुभयो । हरेक देशमा वहाँलाई स्वागत हुन्छ, सन्यासी, फकिर, भिक्षु आदि वहाँको विचार विमर्शको पात्र हुनुहुन्छ । त्यसै कारणले हरेक ठाउँमा हरेक देशमा वहाँलाई महामानव तथा गुरुको रूपमा कदर गरेको पाइन्छ ।

गुरु नानकलाई हामीले बौद्ध संस्कारवादी भएको निधो गच्छौं तर एकविषयमा वहाँ न बौद्ध हुन् न हिन्दू क्रिश्चियन न मुसलमान नै । सबै धर्महरूमा धर्मात्माले आफूलाई मुक्ति दिलाउन चाहने व्यक्तिले घरबार इष्टमित्र नाताकुटुम्ब सम्पत्ति आदिलाई त्यागेर सन्यासी फकिर भिक्षु साधु आदि आफ्नो आफ्नो धर्ममार्गअनुरूप बन्नुपर्ने प्राव्यान उल्लेख गरेको पाइन्छ, र कुनैपनि धर्म सम्मदायमा गृहस्थ भएर मुक्ति पाउन सार्ग उल्लेख भएको पाइदैन तर गुरु नानकले सन्यासी बन्नु नपर्ने, गृहस्थबाट नै मुक्ति पाउने मार्ग देखाउनुभयो । यो सबै हिन्दूधर्मको मान्यताविपरीत हो । यससम्बन्धमा वहाँको एक सुफी साथी अन्य गुरुले उसलाई भन्न्यो कि यो सांसारिक उलपलब्धिको खोजीगर वा ईश्वरमार्गको । दुई नाउमा खुट्टा नहाल । नानकले जवाफ दिनुभयो कि दुई नाउमा खुट्टा हालेको नै वेश छ । एउटा व्यवस्थापकको रूपमा अर्को नाउ जुनले आफूलाई पार गर्दछ । नानकको निमित्त न त्यहाँ पानी छ न डुंगा न चट्टानमा ठक्कर खाएर नाश हुनुमा छ न डुंगाको क्षति हुनमा नै, उसको पसलमा सत्य नै, उसको पूँजी हो जुन यत्र तत्र जहाँ पनि फैलिएको छ र जसमा उसले राम्रो उलपलब्धि पाएको छ ।

(क्रमशः)

ज्ञानकुण्ठल - ८

- भिक्षु शोभन
श्री सुभंगल विहार

अदिन्नादानं - 'अदिन्नस्स आदानं अदिन्नादानं'
अर्थात् अदत्त (दान न दिएको) बस्तु ग्रहण गर्ने
अथवा ग्रहण गर्ने चेतना 'अदिन्नादान' हो । अदत्त
बस्तुको स्वयं चोरी आदि गरेर या भूठो बोलेर
या आज्ञा दिएर, ग्रहणरूप काय प्रयोग एवं वाक्
प्रयोगलाई उत्पादन गर्ने खाले चेतना नै अदिन्ना
दान हो । विनयअनुसार चिरच्छान (तिर इचीन
पशु) को सम्पत्ति लिनु आपत्ति हुँदैन तरं सूत्रान्त
(सुत्तन्त) एवं अभिधर्मअनुसार अदिन्नादान कर्म
हुन्छ । यस अदिन्नादान कर्मको कर्मपथ हुनुमा
पनि पाँच अंग पूरा हुनुपर्छ ।

"परस्स सं तथा सम्मा थेय्यचित्ताङ्गुपक्कमो ।
तेन हारो ति पञ्चङ्गा थेय्यस्स यतना समा ॥"

अरूको सम्पत्ति हुनु, यो अरूको सम्पत्ति हो
यस्तो ज्ञान हुनु, स्तेय (चोर्ने) चित्त हुनु, उपक्रम
(स्तेय कर्ममा काय प्रयोग वा वाक् पयोगद्वारा
प्रयत्न हुनु) त्यस प्रयत्नद्वारा अपहरण गर्नु
यसरी स्तेय कर्मको पनि पाँच अंग हुन्छन् ।
'यतन' अर्थात् प्रयोग पनि प्राणातिपातकर्मको
जस्तै छ मात्र नै हुन्छ ।

अदिन्नादानरूपी आपत्ति ठूलो या स्यानो हुनु
पनि सम्पत्ति मूल्य एवं परिणाम अधिक हुनु या
कम हुनुको आधारमा हुन्छ, तथा त्यस सम्पत्तिको
स्वामीको शील आदिमा निर्भर गर्दछ ।

आत्मरक्षा

पद काम	- सम्पादक जवान एक । - बौद्धधर्मसम्बन्धी नेपालीमा रचना तयार गर्ने, सम्पादन गर्ने तथा अनुसन्धान गर्ने । पूरा समय काम गर्नुपर्ने ।
आवश्यक योग्यता तलब	- कम्तीमा बी.ए., बी.एस्सी र बौद्धधर्मसम्बन्धी ज्ञान भएको । - काम र दक्षताको आधारमा । बौद्धधर्मावलम्बी तथा महिलालाई ग्राह्यता दिइने ।

इच्छुक व्यक्तिले वैशाख महिनाको २०
गतेभित्र दखास्ता राख्न अनुरोध छ ।

सम्पर्क कार्यालय
The Himalayan Voice
द हिमालयन भ्वाइस
पो. ब. नं ४२९९
काठमाडौं ।

परिंत्राणाको इउटा कुरा

जस्तले भूठो कुटा बर्ष,
अफकिको घट्टु लोश बट्टे
लिब ढछा २ छल क्षपट बटी
हिँदछ - त्यसलाई चण्डाल
शब्दी चिन्नू ।

शीलया महत्त्व

- चित्राशोभा तुलाधर

गुम्ह व्यक्ति शील समाधिं युक्त जुयाच्चनी उम्ह व्यक्तिं बुद्ध, धर्म व संघपिनिप्रति दुग्यःगु श्रद्धा तःगु ज्वी । आः धायेनु कि शील धैगु भिक्षु भिक्षुणीपिसं जक मखसे उपासक उपासिकापि सकल सिनं शीलं युक्त जुयाच्चनेमा: । शील धैगु भी फुक्कसितं मदयेक मगाःगु धिसिधाःगु तिबः । शील मन्त धाःसा भी सभ्य ज्वी फै मखु भीसं थः नं दुःख मुदम्ह, कर्पित नं दुःख मबीगु ज्या यायेमा: । मुख्य नं भी लज्जा व भयं अलगग ज्वी फुपि ज्वी मा: । भीसं शील बालाक पालना यातधाःसा थः नं कर्पिनि नं आनन्दं जीवन हने दै । साथ्य छम्ह विश्वासीम्ह पात्र ज्वीका: जीवन न्त्याकावने फै । उकिं भीसं थ्व शील मचानिसं अभ्यास याकायंके फयेके मा: । मस्तय् भीसं बालाःगु शिक्षा बीफुसाजक व मचां लिपा तःथिकः ज्वीबलय् नं अःपुक जीवन न्त्याकायंके फइ । शील (आचरण) थ्व न्त्यागु धर्मय् च्वपिन्त नं जीवनस्तर थकायेत मदयेकं मगा: । गुम्ह व्यक्ति शीलवान् ज्वी व मनू सु खनाः नं ग्याये माली मखु चाहे व बौद्ध ज्वीमा बाय् अबौद्ध ज्वीमा । भीसं शीलयात रक्षा यातधाःसा भीत नं शीलं रक्षा याइ ।

भी परस्परय् मान्यवर ज्वीके च्वने सयेकेमा: । त्यागीपिसं नं थम्हं फुथे चाथे: सयेके सीके यानाः थम्हं स्यूगु धर्म प्रचार यायेगु ज्याय् लगय् ज्वी फयेके मा: । थःपिसं नं शील (आचरण) बालाक पालन यानायंकेगु, उगु ज्याय् गृहस्थीपिनित श्रद्धा मस्यनीकथं न्त्याकायंकेमा: गुकिंयानाः दातावर्गपिनि श्रद्धा बधय् ज्वीगु खः । अथेहे दातावर्गपिसं नं त्यागीपिन्त मान सत्कार झानांदभूमि

याये सःपि जुयाः थःपिसं नं बेलाबखतय् फुगु चाःगु शील पालन यानाः नापं धर्मया छलफल याये सयेकेमा: । परस्परय् मेलमिलाप दुपि ज्वीमा: गथे-रथया व्यांगु घःचाः खः । थथे जुल धाःसाजक भीसं क्वातुक न्त्यागु ज्या याःसां सफलतापूर्वकं याये फै ।

थौं भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुयाबिज्याःसा तबि त्यागीपि शील समाधि प्रज्ञां युक्तपि दुगुलिं बुद्धर्थम् न्हना मवंगु खः । उकिं गृहस्थीपिसं शुद्ध नक्सां पंचशील छगु पालन यानाः त्यागीपिनिप्रति श्रद्धा तयाः दान शीलभावना अभ्यास याना वनेमा: ।

भी मनू छकः जुयाः जन्म जुयाबलय् भीसं शुद्धरूपं शील पालन यायेमा: । थथे शील शुद्ध नक्सां पालन यातधाःसा भीसं न्त्यागु ज्या याःसां तबि उकिं भय वै मखु धैगु थःके तःधंगु विश्वास दइ गुकियानाः भी ग्याये मालीमखु । भीत न्त्यागु ज्या यायेत नं साहस बी, नापं भीसं समाधि व प्रज्ञा प्राप्त यानाकायेत यक्व तिबः जू वनी । उकिं भीसं न्हापां शील हे शुद्ध नक्सां पालन याये फयेके मा: । थुकथं भीपि बुद्धशासन चिरस्थायीया ज्याय् तिबः जू वनी । छकः छम्हसिनं भगवान् बुद्धयाके छु याःसा बुद्धशासन चिरस्थायी ज्वी धकाः न्यनाबिज्याःबलय् भगवान् बुद्धं धयाबिज्यात कि गुबलय् तक सतिपटानभावना यायेगुली कोसिस याःपि दै अबलय् तक बुद्धशासन चिरस्थायी जुयाच्चनी । थथेहे “यो धर्मम् पस्सति सो मं पस्सति” सुनां धर्मयात खंकी वं जितः (बुद्धयात) खंगु ज्वी । धाथें धायेमालधाःसा धर्मयात खंकाः पूजा याःम्ह व्यक्तिं हे भगवान् बुद्धयात म्ह स्यूम्ह

ब्रह्मचरिटा !

-बुद्धरत्न 'क'

ज्वी नापं संघपिनिप्रति न दुरयःगु श्रद्धा व्वलनावै
वं संघपिनिप्रति न गौरव तये सया वै ।

भी न्याबलें म्वानाच्चने दुपिं मखु, अथ
शरीर अनित्यं खः । अथ शरीरजक अनित्यं मखु
थन उत्पत्ति जुयाच्चंगु फुकक चीज बस्तुत नं
अनित्य हे खः । थौ भीके छुं सामान दुसा व लिपा
मेपिनिगु ल्हाःतिइ लाःवनी, व थें तुं हानं व काःम्ह
व्यक्तियाके नं व सामान न्याबलें च्चनाच्चनी
मखु, व नं तनतं जुयावनी अथवा व बस्तु हित्तुहिला
मदयाः फुनावनी, अथे हे तुं अथ शरीर नं हित्तु
हिलावनाच्चंगु दु । उकिं भीगु शरीर स्वस्थ
जुयाच्चंबलय् हे भीसं शील पालन यानाः ध्यान
भावनाय् अभ्यास याये फयेके माः ।

न्यागु ज्या नं भीसं यायेबलय् उकीया
फल आःया आः नं व्यू लिपा नं व्यू । पंचशीलय्
छुं नं मखुगु ज्या यायेलात धाःसा भीत आःया आः
हे नं उकीया फल भोगय् याये मालेयः, लिपा नं
भोगय् याये मालेयः । गथे - छुं नं कर्पिनिगु
सामान कायेलातधाःसा न्हापां थःगु मनं थःत
बरोबर न्वानाच्चनी कि जिं वयागु सामान कया
धकाः नापनापं व काःगु सामान नं कर्पिसं खनी
धकाः र्याये माली, वथें तुं व काःगु धैगु कर्पिसं
सिल धायेव वयात खुँ वा खुनि धकाः पात्याकाः
च्चनेमाली । छुं जुयाः ततःधंगु सामान काये लात
बाय् खुइलात धाःसा व ततःधंगु सजाय॑ नं भोगय्
यायेमाले यः ।

भीसं भिंगु ज्या याःसा थःत हे, ममिंगु ज्या
याःसां उकीया फल थःत हे थम्हं हे भोगय् याये
मालीगु खः । उकिं बुद्धशासन दुबलय् भीसं शील,
समाधि व प्रज्ञा पुरय् याये फत (प्राप्त याना काये
फत) धाःसा भी थः थःपिन्त हे फाइदा ज्वी ।

शुद्ध धर्म थन पुलां मखु, मानवधर्म थन न्हूगु मखु,
अथ खं ध्वीकाः भीसं धायेवा, बुद्धं शरणं गच्छामि ।

मैत्रीया ल्यूल्यू शान्ति वै रागया ल्यूल्यू अशान्ति वै,
करुणाया, ल्यूल्यू संतोष वै, द्वेषया ल्यूल्यू दुःख,
अथ खं लुमकाः भीसं धायेवा, बुद्धं शरणं गच्छामि ।

मुदितां भीत शीतलता बी, मात्सर्यं भीत लं मदयेकाबी,
उपेक्षां भीत सहृदयता बी, भी सकसितं भी यानाबी
अथ खं मनय् तयाः भीसं धायेवा, धर्मं शरणं गच्छामि ।

राजमहलया किचः मखु, ब्रह्म विहारया लिच्चः मालेवा
ल्यूल्यू वैगु छुं नं मखु, थःगु ल्हाः थम्हं ल्वनेवा
अथ भावनां भीसं धायेवा, संघं शरणं गच्छामि ।

बुद्धधर्मय् पुनिह्या स्वापू

१. स्वायापुन्हि - बुद्धजन्म, सम्बोधिलाभ, परिनिवारण
२. ज्याःपुन्हि - महेन्द्र महास्थविर, श्रीलंका पदार्पण
३. गुरुपुन्हि - सिद्धार्थ गर्भप्रवेश
४. गुपुन्हि - सक्व मणिचूड मेला
५. यःयाःपुन्हि - परिदेयबनय् बुद्धयात मधुदान
६. कतिपुन्हि - संकास्यदिवस
७. सकिमिलापुन्हि - सारिपुत्र महापरिनिवारण
८. यःमरिपुन्हि - प्रनिह्या व्रत
९. मिलापुन्हि - बुद्ध राजगृहप्रवेश
१०. सिपुन्हि - बुद्ध्या आयुसंस्कार परित्याग
११. होलिपुन्हि - बुद्ध कपिलबस्तुगमन
१२. चैतपुन्हि - लुम्बिनी मायादेवी मेला ।

बुद्धधर्म

(न्यसः लिसः)

- सुवर्ण शाक्य

१. न्यसः - बुद्ध सु खः व पञ्चबुद्ध धैर्पि सुखः ?
 लिसः - २६२३ दंस नेपाःया कपिलवस्तुयाम्ह
 जुजु शुद्धोदन व महारानी महामाया
 देवीया कोखं सिद्धार्थं गौतमं नांयाम्ह
 कायमचा छम्ह बुल व थःगु
 पितृकुलय् व्वलनाः इहिपाः यानाः
 छम्ह पुत्ररत्नं नं दयेकल अले संसार
 यात अनित्य खनाः राजपाट छें
 थःथिति त्याग यानाः प्रवजित
 जुल । ततःधैर्पि पण्डित विद्वान्तय्-
 पाखें थःगु चित्तं तायेका थें शिक्षा
 दीक्षा काये मखँसेलि ३५ दँया वैसय्
 छगू बोधिवृक्षं क्वय् तपस्या यानाः
 ज्ञानं प्राप्तं यात । वाराणसीयागु
 सारनाथया कृषिपतनय् पञ्चवर्गीय
 भिक्षुपिंतं धर्मचक्रप्रवर्तनं यानाः
 बोधिज्ञानया उपदेशं बिल । ४५
 दंतक देशदेशान्तरं चाःहुलाः बहुजन
 हिताय, बहुजन सुखायया उपदेश
 बिल । अले ८० दँया वैसय्
 कुशीनगरय् महापरिनिर्वाणं जुल ।
 अथवे सिद्धार्थं राजकुमारं हे बुद्ध
 खः । वहे बुद्धं व्यूगु उपदेशं व
 आचरणयात बुद्धधर्मं धाइ ।

बुद्धया महापरिनिर्वाणं धुंकाः
 बुद्धधर्मं विभिन्नं यानय् विभक्त
 जुल । अले भगवान्यात न्यागू मुद्रा
 अर्थात् धर्मचक्रप्रवर्तनमुद्रा, वरदमुद्रा,

समाधिस्थमुद्रा, अभयमुद्रा व
 भूमिस्पर्शमुद्राय् आरोपित यानाः
 व्ययेगु यात । थुपि मुद्रासहितया
 नां क्रमशः वैरोचन, रत्नसंभव,
 अभिताभ, अमोर्धसिद्धि व अक्षोभ्य
 जुल । अथ हे न्यागू नांयात बुद्धया
 सिद्धान्तकथं रूप, वेदना, संज्ञा,
 संस्कार व विज्ञाननापं प्रतीकात्मक
 सम्बन्धं स्वाःगु दु । अथ हे न्याम्ह
 ध्यानीबुद्धयात पञ्चबुद्धं धाइ ।

२. न्यसः - बौद्धत हीनयानी व महायानी गुकथं
 जुल ?

२. लिसः - भगवान् बुद्धं छम्ह व्यवहारं कुशल
 शास्त्रा खः । वसपोलं उपदेश
 बीबलय् श्रोतापिंगु स्वभावं व
 बौद्धिकस्तरं स्वयाः मेपिसं धीकेण्क
 कथं उपदेशं यानाविज्याइ । अथे
 श्रोतापिंगु स्वभावभेदं व विकास
 भेदयात धीकाः वसपोलं धर्मं उपदेश
 वियाविज्याःगु खः । अथ हे धर्मं
 उपदेशयात निधीकथं हीनयान व
 महायान धाइ । हीनयानयात
 श्रावकयान नं धाः । अथ हे
 यानअनुसारं श्रावकं भिक्षुपि देहं द
 चित्तय् आत्मबुद्धिं त्वःताः राग, द्वेष
 व मोहपाखें तापाक्कं च्चनाः थः
 अर्हत्त्वया लॅपुइ न्याःवनी । थुक्की
 श्रावकं थः याकःचाजक राग, द्वेष

व मोहपाखे विमुक्त जुयाः अर्हत्त्व
प्राप्तिया उपायपाखे वनी । थः जक
तरयजुइगु विचार व ज्या याइगु
जूगलि थ्वयात हीनयान धाइ ,।
हीनयान नालाच्वंपि जुयाः भिक्षु
श्रावकपिंत हीनयानी धाःगु खः ।

बुद्धं बियाबिज्याःगु मेगु कथंगा
उपदेशय् अधिकार सम्पन्न जूपि
दक्वं व्यक्तित बुद्धत्व प्राप्तिया लैय्
न्त्याःवनेमा धैगु उद्देश्य दु । दक्वस्यां
सत्त्वप्राणगी भवसागर तरय् जुइ
फयेमा धैगु महान् उद्देश्य दुगुहुनि
थुगु यानयात महायान धाःगु खः ।
थव यानय् सर्गः थें अनन्त
सत्त्वप्राणीया लागि संसारं तरय्
ज्वीगु त्वःताः चूलाइ । थुकी थःजक
तरयजुइगु मखु सकसितं तरय्
यायेगु उपाय व विधि दु । हीनयान
इच्छा अनुसार तरय् ज्वीगु
उपायजक खः धाःसा महायान बुद्ध्या
थःगु हे अनुभव व वास्तविक
इच्छित खें खः । वास्तवय् हीनयान
व महायान नितां बुद्धशासनं खः व
थुपि नितां न निर्वाण प्राप्ति याकीगु
याइ ।

महायानसूत्र शास्त्रया कथं
तथागतं हीनयानया उपदेश न्याम्ह
परिव्राजकपिंगु न्त्यःने सारनाथया
प्रसिद्ध धर्मचक्रप्रवर्तनद्वारा याना-
बिज्याःगु खः धाःसा महायानया
उपदेश राजगृहया गृधकूट पर्वतया
आपालं बोधिसत्त्वपि दुगु तःधंगु
सभाय् यानाबिज्याःगु खः धाइ ।

नेपालय् भिक्षुपि त्रिपिटकया
आधारय् नियम पालन याना:
ब्रह्माचर्याय् च्वनाः जीवनचर्या पालन
याइ व थुपि श्रावकयानअन्तर्गत
च्वपि खः । मेपि बौद्धत्वसें तन्वमन्त्र
व शक्तिया साधनाय् गुह्यसमाज
सृजना याना: स्त्री काय् म्ह्यायसहित
जीवन निर्वाह याइ ।

३. न्त्यसः - नेपालय् विहारय् गज्याःपि बौद्धत्व
च्वनेगु याः ?

लिसः - बुद्धर्मय् भिक्षु भिक्षुणीपि बसोबासया
लागी छैं दयेकेगु नेपालय् चलन
दुगु खः । थज्याःगु छैंयात विहार
धाइगु खः । विहारय् विद्यायागु
अध्ययन अध्यापन जुइगु । लिपा
पूर्वमल्लकालनिसें भिक्षु भिक्षुणीपि
गृहस्थया रूपय् परिवर्तित जुयाः
महायान व वज्रयानकथं क्रियाकर्म
याना: बौद्धाचरणय् च्वनेगु यात ।
लिच्छवीकालतक न विहारय्
ब्रह्मचारी भिक्षुपि हे च्वनीगु खः
धाःसा थौंकन्हय् विहारय् बौद्धत्व
सपरिवार च्वनेगु याः । अज्याःगु
विहरय् च्वनीम्ह गृहस्थ कुलपुत्रयात
थौंतक न किशोरावस्थाय् थ्यने स्वया:
न्त्यः हे प्यन्तुतक अनिवार्य भिक्षुत्व
ग्रहण याकेगु परम्परा न्यानाच्वंगु
हे दु ।

थौं कन्त्य् हाकनं थेरवादी
परम्परा अनुसार भिक्षु भिक्षुणीपि
विहार दयेकाः बुद्धोपासना यायेगु व
उपासक उपासिकापिंत धर्मदेशना
यायेगु यानाच्वंगु दु ।

“बुद्ध तिमी महान् छौ”

- भिक्षु संघरक्षित
संघाराम

सत्त्वपाणी-हितार्थका ध्येय बोकी
राज्यश्री सुख अनि वैभव त्यागी
दुःख कष्ट सही बोधिज्ञान लाभ गरी
प्राणीमात्रलाई धन्य र ऋणी बनायौ
बुद्ध तिमी महान् छौ ॥

अनेकानेक मारुरूपी तगारा आए
आए चित्तलाई खलबलाउने तत्त्व
र पनि आफ्नो ध्यानमै मग्न भई
दृढ बनी स्वचित्तलाई काबुमा पाच्यौ
बुद्ध तिमी महान् छौ ॥

प्राप्त ज्ञानरूप प्रकाश यत्रतत्र छर्न
दुःखमुक्तमार्ग निर्देशन गर्न
घर-घरका दैलो-दैलोमा तिमी पुर्यौ
बहुजनलाई सुखी- खुशी तुल्यायौ
बुद्ध तिमी महान् छौ ॥

अंधविश्वासको बन्धनमा जकडिएका
प्रकाशविनाको अंधकारमा भौतारिएका
दुःखे - दुःखको भवसागरमा रुमल्लिएका
प्राणीमात्रलाई ज्ञानरूपी अमृतरस पिलायौ
बुद्ध तिमी महान् छौ ॥

दुःखमय अपार भण्डार यो संसार
अनित्य स्वभाव छिन छिनमा रोदन विलाप
आर्यअष्टांगिक मार्ग पहिल्याइदियौ
प्राणी सकललाई मुक्तिमार्ग देखयौ
बुद्ध तिमी महान् छौ ॥

मनया भावना

- जुजुभाइ शाक्य
यल, श्रीबाहा:

हेमनुष्यपि, चौरासि चाःहिलावःपि सीकि
यायेगु धर्म मनया जञ्जाल चीकि
दक्ष कीटादि प्राणीपिंत समभाव खंकि
शत्रु थ्व मित्र धैगु अभिमान त्वःति ।

चैतन्य देह दत्तले अनमोल भीत
थ्व स्वयाः मेगु मदु शुद्ध चित्त सीकाः
मनुष्यं शुभ कर्म यायेगु
अकसर मदु लिपा नरजन्म मदयेकाः ।

धर्मकर्म थुगु नरजन्मय मयाइम्ह
अनेकानेक विषयय सुख भोग याइम्ह
इकुक चाःहिलाः षड् गति भोग यायी
मदयेकाः सुखावति मखु नरकय लाइ ।

मयासे मगाःगु धर्म जुल लोप झीगु
लोकय प्रचार जुल सो तामास धर्म न्हूगु
बुद्धया वचनत हनेगु धर्म
सिइकि आःतक लाःनि बुद्धया शुद्ध मर्म ।

शाक्यसिंह बुद्धया थःगु मुख्य उपदेश
मभिंगु चित्त त्वःताः मननया बुद्धउपदेश
भगवान् बुद्धया महावाणी लुमंकाः
अन संघया शरणय वनेनु ।

थःजक नये त्वने यानाः त्वःमकेमते सुयातं
थःथें तुं परयात नं अथेहे लुमंकि
चित्त शुद्ध यानाः मनय भाव तयाः
निर्वाणत्व प्राप्त यायेगु लुमंकि ।

बौद्ध गतिविधि

(नेपालीभाषा)

बुद्धपूजा संपन्न

२०५६ फागुन ७, काठमाडौँ -

यहाँको अनन्दकुटी विहारमा प्रत्येक पूर्णिमामा निरन्तररूपले चल्दै आएको बुद्धपूजा, शीलप्रार्थना एवं धर्मदेशना भई सम्पन्न भयो । आनन्दकुटी विहारगुठी, आनन्दकुटी दायक सभार आनन्दकुटीका श्रद्धेय भिक्षुहरूको समुपस्थितिमा पूजापछि गरिने भोजन एवं दानप्रदान पनि शिष्ट एवं श्रद्धाभावमा संपन्न भएको थियो ।

समवेदना !

२०५६ चैत्र १२, काठमाडौँ -

धेरै समयदेखि बुद्धशासनमा समर्पित भएर बुटवलको पद्मचैत्य विहारमा रहेदै आउनुभएका श्रद्धेय वयोवृद्ध भिक्षु चुन्द महास्थविर दिवंगत हुनुभएको मा र बौद्ध समकृत विहार, क्वथुबहि, भक्तपुरमा रहेदै आउनुभएका अनगारिका वजिरयाणी दिवंगत हुनुभएको मा आनन्दकुटी बौद्ध मासिक पत्रिका परिवारले वहाँहरूको सद्गतिको कामना गरी ती विहारका उपासक उपासिका एवं वहाँहरूको निधनमा शोकाकुल सबैमा हार्दिक समवेदना व्यक्त गरेको छ ।

समाधिस्थलमा बुद्धका मूर्तिहरू प्राप्त

२०५६ चैत्र १३, चीन -

उत्तरी चीनको निम्नियाको स्वशासित क्षेत्रको सिसियामा बादशाहको समाधिस्थल उत्खनन गर्दा ज्ञानबृद्धभूमि

४ हजारभन्दा धेरै मन्दिरशैलीका नमूना एवं बुद्धका मूर्तिहरू फेलापरेका छन् ।

झण्डै एक चौथाइ मूर्तिहरू रामैसँग संरक्षित भएका ती मूर्तिहरूमध्ये शाक्यमुनिको मूर्ति उल्लेखनीय छ । मन्दिरशैलीका माटाका नमूनाहरू ५ देखि १५ सेन्टिमिटरका छन् । तिनीहरू के ही रङ्गीन छन् । चीनिया पुरातत्त्वविदहरूले उक्त समाधिस्थलबाट १.८ मिटर अग्लो मानिसको अवशेष पनि फेला पारेका थिए ।

प्रज्ञानन्द स्मृति स्मेमुना क्यासेट विमोचन

२०५६ माघ २९, ललितपुर -

सम्माननीय राजपरिषद् स्थायी समितिका सभापति डा. केशरजंग रायमाझीले बुद्धिष्ठ कम्युनिकेशन सेन्टरद्वारा आयोजित एक समारोहमा, नेपालका प्रथम संघ महानायक प्रज्ञानन्द महास्थविरद्वारा रचित 'प्रज्ञानन्द स्मृति' म्ये क्यासेट विमोचन गर्नुभयो ।

समारोहमा बोलनुहुँदै प्रमुख अतिथि राजपरिषद् स्थायी समितिका सभापतिले यस क्यासेटमा सम्पूर्ण मानवसमाजको प्रगतिको लागि प्रार्थनागीतहरू समावेश भएको ले क्यासेट सुनेर शान्ति अनुभव गर्न सकिने कुरा बताउनुभयो ।

यस क्यासेटमा गायक गायिका भृगुराम श्रेष्ठ, मदनकृष्ण श्रेष्ठ, रमना श्रेष्ठ, लोचन भट्टराई, सपनाश्री, सुमन कपाली, काजीरत्न

शाक्यले आफ्ना स्वर दिएका छन् भने सबै गीतमा किरण शाक्यले आफ्नो संगीत प्रदान गरेको छ ।

गायकवर्ग र संगीतकारलाई उपहार प्रदान गरिएको थियो भने संस्थाका सल्लाहकार ज्ञानपूर्णिक महास्थविरले विमोचित क्यासेट प्रदान गर्नुभयो । यसै गरी धर्मपाल महास्थविरले प्रज्ञानन्द स्मृति ग्रन्थ प्रदान गर्नुभयो ।

बुद्धिष्ठ कम्युनिकेशन सेन्टरका अध्यक्ष अनगारिका जाणवती स्वागत गर्नुभएको उक्त समारोहमा, प्रज्ञानन्द स्मृति शतवार्षिक समारोह समितिका अध्यक्ष धर्मपाल महास्थविरले प्रतिवेदन सुनाउनुभयो । समारोहमा श्रद्धेय सुदर्शन महास्थविरले क्यासेटको परिचय दिनुभयो । सेन्टरका सचिव विमला शाक्यले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभयो ।

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरले उक्त समारोहमा सभापतिको आसन ग्रहण गर्नुभयो ।

रक्तदान र कपडा वितरण

२०५६ फाल्गुण १८, कास्की -

युवा बौद्ध संघ धर्मशीला बुद्धविहार पोखरा र म्याग्दी बौद्ध संघ बेनीको संयुक्त आयोजनमा फाल्गुण ७ गने प्रकाश मा. वि. बेनीको प्राङ्गणमा रक्तदान र कपडा वितरण कार्यक्रम सम्पन्न भयो । शान्तिका अग्रदूत गौतम बुद्धको मूर्ति सामू सामूहिक पंचशील प्रार्थनापश्चत् प्रारम्भ भएको उक्त कार्यक्रमको उद्घाटन प्रमुख अतिथि तथा म्याग्दी जि. वि. स. सभापति नवराज शर्माले प्रज्वलन र प्र.जि.अ. विष्णुप्रसाद अर्यालले 'bood bag' हस्तान्तरण गरी संयुक्तरूपमा गर्नुभएको थियो । सो बेला मन्तव्य व्यक्त गर्दै प्रमुख अतिथिले म्याग्दी जिल्लामा नै पहिलो पटक आयोजित यस रक्तदान कार्यक्रमले यस भेगका

जनताहरूमा रक्तदानप्रति सकारात्मक धारणा अभिवृद्धि गर्नमा ठूलो सहयोग पुग्न जाने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

त्यसैगरी रक्त संचार केन्द्रका तर्फबाट अर्जुन ज्ञालीले १७ वर्षदेखि ६० वर्ष उमेर पुगेका, ४५ के.जी. भन्दा बढी तौल भएका र हेमोग्लोबिन १२% भन्दा माथि भएका कुनैपनि स्वस्थ व्यक्तिले तीन महिनाको फरकमा निर्धक्कसाथ रक्तदान गर्न सकिने जानकारी दिनुभयो । धर्मशीला बुद्ध विहार दायक सभाका सचिव कृष्णमान गुभाजूले पापकर्म नगर्नु पुण्य कर्म गर्दै जानु र आफ्नो चित्तलाई शुद्ध पाँडेलग्नु जस्ता पवित्र बुद्धोपदेशबाट प्रेरित युवाहरूले समाजमा ठूलो योगदान पुऱ्याउन सक्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । युवा बौद्ध संघका उपाध्यक्ष प्रकाश उदासले आध्यात्मिक क्षेत्रमा संलग्न युवाहरू कुलत र अनैतिक क्रियाकलापहरूबाट टाढा हुँदै जाने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

म्याग्दी बौद्ध संघका अध्यक्ष प्रकाश श्रेष्ठको सभापतित्वमा सचिव याम शाक्यले संचालन गर्नुभएको सो समारोहको प्रारम्भमा सोही संघका सदस्य सुभाषकुमार श्रेष्ठले स्वागतभाषण गर्नुभएको थियो । उक्त रक्तदान कार्यक्रममा १७ वर्षदेखि ५२ वर्ष सम्मका ११ जना महिला र ४५ जना पुरुष गरी जम्मा ६५ जनाले रक्तदान गरेका थिए भने रक्तदाताहरूलाई प्रमाणपत्र वितरण भएको थियो र रक्तदाताहरूलाई बुद्धमूर्ति प्रदान भएको थियो ।

रक्तदान कार्यक्रमसँगै आयोजित कपडा वितरण कार्यक्रममा १० महिनादेखि ६५ वर्षसम्मका ८० जना असहाय व्यक्तिहरूलाई न्यानो कपडा दुई दुई जोडा वितरण गरिएको थियो ।

सोही समारोहमा युवा बौद्ध संघको तर्फबाट जि.वि.स. सभापति, प्र.जि.अ. लगायत प्रकाश

मा. वि. बेनीलाई बुद्धमूर्ति र बुद्धधर्मसंबन्धी पुस्तकहरू प्रदान गरिएको थियो भने धर्मशीला बुद्ध विहार दायक सभाको तर्फबाट सचिव कृष्णमान गुभाजूले म्यारदी पुस्तकालयलाई डा. भीमराव अम्बेडकद्वारा लिखित तथा रत्न शाक्य-द्वारा अनूदित पुस्तक “भगवान् बुद्ध र वहाँको धर्म” र बुद्धमूर्ति एवं म्यारदी बौद्ध संघलाई बुद्धधर्मसंबन्धी पुस्तकहरू र बुद्धमूर्ति प्रदान भएको थियो ।

आयुसंस्कार परित्याग दिवस मनाइयो

२०५६ कागुन द, भक्तपुर -

माधपूर्णिमा (सिपुन्हि) को दिनमा नगदेश बुद्ध विहारमा नगदेश बौद्ध समूह र धर्मोदय सभा, मध्यपुर थिमि नगरशाखा, नगदेशको संयुक्त आयोजनामा तथागत गौतम बुद्धले आफ्नो आयु संस्कार परित्याग गर्ने घोषणा गर्नु भएको संस्मरणमा “२५४४ औं आयुसंस्कार परित्याग दिवस” बाजा गाजा र ज्ञानमाला भजनका साथै उपासक उपासिकाहरूसहित भगवान् बुद्धको प्रतिमा खटमा राखी नगदेश परिकमा गराइयो । उक्त उपलक्ष्यमा “नगदेश बुद्ध विहार २०४५” नामक साइन बोर्डको उद्घाटन” भिक्षु वरसम्बोधिबाट सुसम्पन्न भयो । उक्त दिनमा भएको बुद्धपूजामा नगदेश बौद्ध समूहका सचिव कृष्णकुमार प्रजापतिले बौद्ध जगत्मा माधपूर्णिमाको महत्त्व भएको चर्चा गर्दै भगवान् बुद्धको जीवनमा माधपूर्णिमाको दिनमा विविध घटना भएको मा आयुसंस्कार परित्याग गर्ने घोषणा, सारिपुत्र र महामौद्गल्यायन स्थिवर द्वयलाई बुद्धशासनमा अग्रस्थान प्रदान गरेको, १२५० जना अर्हत् भिक्षुहरू बिनापूर्वसूचना जहाँ भगवान् बुद्ध विराजमान हुनु भएको थियो, त्यहाँ

ज्ञानाङ्कगृहि

भेला हुन पुग्नु, ती भेला भएका भिक्षुहरूलाई उपसम्पदा तथा गत बुद्धको श्रीमुखबाट ओवाद हुनु, र उहाँहरू सबैलाई प्रातिमोक्ष उपदेश भगवान् बुद्धबाट हुनुजस्ता घटनाहरू माधपूर्णिमाको दिनमा भएको ले बौद्ध जगत्मा यसको विशिष्ट महत्त्व भएको उल्लेख गर्नुभयो । उक्त कार्यक्रमको सभापतित्व नगदेश बौद्ध समूहका अध्यक्ष ज्ञानकुमार बाडेले गर्नु भएको भयो ।

(ने पालभाषा)

चुन्द महास्थविर दिवंगत जुल
११२० सिल्लागा ९, रूपन्देही -

बुटवलया पद्मज्योति विहारनिवासी भिक्षु चुन्द महास्थविर न्हिनय १२ ताःइलय दिवंगत जुयाबिज्यात /१९९९ वि. सं. सकुशीनगरय चन्द्रमणि महास्थविरया उपाध्यायत्वय श्रामणेर प्रवर्ज्यात्व ग्रहण यानाबिज्याःऽह वसपोल चयदयां वैसय दिवंगत जुयाबिज्याःगु जुल ।

पद्मज्योति विहारया विहाराधिपति वसपोल आयुर्वेदशास्त्रय शास्त्री पास यानाःलि थःगु ज्यूताःछिं उगु विहारय च्वनाः ल्वगिपिन्त उपचार यानाबिज्याःगु खः । वसपोलं श्रीलंकाय बुद्धधर्म अध्ययन यानाबिज्याःगु खः । वसपोलया उपसम्पदाया इलय उपाध्याय मुस्लिमं थेरवादी भिक्षु जुयाबिज्याःऽह भिक्षु उपालि खः ।

परियत्तिशिक्षाया दँमुज्या जुल

११२० चिल्लागा ११, यल-

थनया नागबहालय दीपकर परियत्तिशिक्षाया दँमुज्या अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया अध्यक्ष भिक्षु बुद्धघोषपाखें सुरु जूगु उगु ज्याभवलय मूपाहाँ यल उपमहानगर पालिकाया मेयर बुद्धिराज वज्राचार्य परीक्षाय उत्तीर्ण जूपि विद्यार्थीत व आखः बंकाः गवाहलियानाच्चपि शिक्षिकापित उपहार

प्रदान यानाविज्यात । अनगारिका सुजातापाखे लसकुसन्वचु जुसे सचिव विद्या शाक्यपाखे वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत जूगु उगु व्यलय् आर्थिक प्रतिवेदन बिया: परियति संस्थाया मू दुजः हेराकाजि सुइकाः नं १५,३००१- हापं वःगु व ७,१०५ खर्च जूगुया नापं बैकय् २३,०००१- दां दनिगु खँ न्त्यथनाविज्यात । वसपोलया कथं हापं व्यूपिमध्यय् ज्ञानज्योति कंसाकारपाखे ४,०००१- बौद्धिपौष व धर्मबहादुर धाख्वाःपाखे म्हतिं १०००१- सुन्दरकृष्ण श्रेष्ठ व मदुम्ह म्हयाय् निर्मलाया नामं कीर्तिबहादुरपाखे म्हतिं ५५०१- गुणज्यासः, पुष्प शाक्य, गणेशराज शाक्य, आशारत्न धाख्वाः, नियमरत्न शाक्य, नानीमैया शाक्य व कर्मबहादुर शाक्य पिनिपाखे म्हतिं ५००१-, नीलम वज्राचार्यपाखे २००१- व ललितपुर उपमहानगरपालिकापाखे ५०००१- दां हापं वःगु खः ।

थुव्यलय् पाहाँकथं न्वचु व्युसे धर्मोदय सभाया महासचिव सुवर्ण शाक्यं बुद्धर्मया उपदेशया लिधंसा जुयाच्वंगु परियति शिक्षा धौया सामाजिक व नैतिक मूल्य व मान्यताकथं मदये मगा:गु शिक्षा खः धासे थःमस्तयत थुज्वःगु शिक्षा कायेका: परिवार व समाजय् हित कल्याणया चाहना याःपि अभिभावकपिनिप्रिति कृतज्ञ जूगु खँ कनाविज्यात । थये हे भिक्षु भट्टियं बुद्धजन्मय् जूगु देसय् बुद्धया शिक्षा प्रचार प्रसार यायेत राष्ट्रिय स्तरं कुतः मजूगु व जनस्तरं न्त्वाःक्व कुतः या सां

फलदायी मज्जीकथं जुयाच्वंगु खँ न्त्यथनाविज्यात ।

मयजु पूनम शाक्यपाखे न्त्याकूगु थुगु ज्याभवलय् हीराकाजि शाक्यं सुभाय् देव्याःगु खः ।

सफू उलेज्या जुल

११२० चिल्लागा ३०, यल-

भिक्षु विवेकानन्दं नेपालभषाय् च्या बिज्याःगु व भिक्षु संघरक्षितं नेपालीभाषाय् अनुवाद यानाविज्याःगु 'मैत्री-भावना' सफू अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया अध्यक्ष बुद्धघोष महास्थविरं उलाविज्यात ।

औंसीपातकं विहारया भिक्षु अनगारिकापि व उपासक उपासिकापि जानाः बुद्धपूजा जुयाच्वंगु कथं धर्मदेशना व ध्यान नं जूगु उगु इलय् बुद्धपूजा, शीलप्रार्थना व पुण्यानुमोदन नं जूगु खः ।

सफूया परिचय बिसे लुम्बिनी विकास कोषया परिषद्सदस्य सुवर्ण शाक्यं परिवारं निसें विश्वय् तकं थवंथवय् ल्वापु मदयेकेगुया आधार जुयाच्वंगु मैत्रीभावनायात ब्लंकाः व्यवहार याये माःगु खँ न्वखंक ध्वायुइकातःगु थुजःगु सफूयात न्त्यागु मासं नं न्त्यागु देसय् नं प्रचार प्रसार यायेमाःगु खँ ध्याविज्यात ।

थनया सुमंगल विहारय् जूगु थुगु ज्याभवःयात किज्याया विशिष्ट कलाकार उपासक भीम शाक्यं न्त्यकाविज्याःगु खः ।

बुन्हि - ३० पौष १९९१
मदुगु दिं - १९ माघ २०५६

अनिच्छावत संखारा

खपया बौद्ध समकृत विहारय् २४ दँ न्त्यःनिसं

बिज्यानाः स्थविरवाद बुद्धशासनस तिबः बियाविज्याःम्ह

अनगारिका बजिरजाणी दिवंगत जुयाविज्याःगुलि

वसपोलया निर्वाण कामना यानाच्वना ।

बौद्ध संघ, ख्वप

आनन्दभूमिको अनुरोध

१. ग्राहकको म्याद सकिएका ले निरन्तरताको लागि शुल्क पठाई नवीकरणगर्नुहुन अनुरोध छ ।
२. आजीवनग्राहक वा साधारणग्राहकपर्यन्तमा पत्रिका नपुगेका ले आफ्नो पूर्ण ठेगाना लेखी पत्रिका नपुगेको सूचना पोष्ट बक्स नं. २००७, १४१८ वा संपादक, व्यवस्थापक, प्रकाशकमध्ये सुविधा पर्ने ठाउँमा लिखित खबर पठाउनुहुन अनुरोध छ ।
३. बुद्धधर्मसंबन्धी ज्ञानका अभिलाषीहरूले यथाशीघ्र साधारण वा आजीवन शुल्क क्रमशः ६०/- वा १०००/- बुझाई सदस्यता ग्रहण गर्नुहुन अनुरोध छ ।
४. विज्ञापनदाता बन्नुभई आफ्नो व्यापारको प्रचार तथा बुद्धधर्मप्रतिको श्रद्धा अभिव्यक्तगरी पत्रिकालाई सहयोग गर्नुहुन अनुरोध छ ।
५. लेखकहरूले लेख पठाउनुहुँदा साइज मिलेको कागजमा एकतिरमात्र बुझिने राम्रो अक्षरले लेखिल्याएको हुनुपर्दछ ।
६. अक्षर स्पष्ट नभएका फोटोकपी, कार्बोनकपी र लेखाइ भएको लेख रचना स्वतः निस्किय रहनेछ ।
७. बौद्धगतिविधिसंबन्धी समाचार पठाउँदा छोटो, उपलब्धपूर्ण कुरामात्र उल्लखे गरी पठाउनुहुन अनुरोध छ । प्रत्येक औंसीपछि पठाइएको समाचार पछिल्लो अंकमा मात्र राख्न सकिनेछ ।
८. विज्ञापनदर निम्नप्रकार छ :
 - (क) सबभन्दा पछाडिको कभरको पूरा पृष्ठको ३०००/-
 - (ख) भित्री कभर पूरा पृष्ठको २०००/- आधा पृष्ठको ११००/- र चौथाइ पृष्ठको ६००/-
 - (ग) साधारण पेजमा पूरा पृष्ठको १०००/- आधा पृष्ठको ६००/- र चौथाइ पृष्ठको ४००/-